

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS – TUESDAY, LAPKRIČIO-NOVEMBER 21, 2017 • Vol. CVIII NR. 132 Kaina 1.50 dol.

PERIODICALS

NEWSPAPER – DO NOT DELAY – Date Mailed 11-20-2017

Iki valstybės atkūrimo jubiliejaus liko 86 dienos

GERIAUSI PASAULYJE:

VU studentai įveikė komandas iš Harvard, Cambridge, Oxford universitetų

Vilniaus universiteto studentų komanda „Vilnius-Lithuania iGEM“.

ŠIAME NUMERYJE:

Apie Lietuvos aukštojo mokslo skaudulius – 3 psl.

Įspūdžiai iš šių metų „Sofos“ – 6 psl.

DRAUGAS

Mano laikraštis nuolatinis, patikimas, mus rišantis.

METŲ ŽMOGUS

buvo priverstas pasėdėti ant laurų

Darius Polikaitis Sandros Scedrinės nuotr.

VIRGINIJA PETRAUSKIENĖ

Ar gera sėdėti ant laurų? Balzeko lietuvių kultūros muziejaus Metų žmogaus, kuriuo šiais metais išrinktas Čikagos Lietuvių Bendruomenės žvaigždė – muzikas, kompozitorius, dirigentas ir atlikėjas Darius Polikaitis, turėjo išbandyti šį „malonumą“. Šeštadienį, lapkričio 18 dieną, gausiai į „The Drake Oak Brook“ viešbučio didžiąją salę susi-

šoma pranešime spaudai.

„Vilnius-Lithuania iGEM“ projektas sužavėjo ne tik teisėjų komisiją, bet ir kitus konkurso dalyvius bei sintetinės biologijos mokslininkus. Lietuvos komanda sukūrė lanksčią skirtingų plazmidžių grupių kopijų kiekio valdymo sistemą, pavadintą „SynORI“. Plazmidės yra apskritos formos DNR struktūros, kuriomis į mikroorganizmus pernešama įvairi genetinė informacija ir keičiamos ląstelių funkcijos, todėl plazmidės itin plačiai naudojamos biotechnologijose.

– 9 psl.

rinkę svečiai nuo savo stalų nešė lauro lapus ir jais nuklojo kėdę, ant kurios buvo pasodintas D. Polikaitis. Sakoma, kad daug pasiekusiam ir už tai visuomenės įvertintam žmogui negalima užmigti ant laurų, todėl simbolinis Metų žmogaus pasėdėjimas nebuvo ilgas. Panašu, kad D. Polikaitiui lauro lapų kėdė nebuvo labai patogi – jis nesirengia sustoti. Darbai, už kuriuos buvo pagerbtas ir toliau bus tęsiami.

– 2 psl.

Metų žmogus su šeimos nariais ir garbingais svečiais. Iš k.: LR ambasadorius JAV Rolandas Kriščiūnas, Juozas Polikaitis, Daina Polikaitytė, Irena Polikaitienė, Stanley Balzekas IV, Stanley Balzekas Jr., Metų žmogus Darius Polikaitis su žmona Lidija Polikaitiene ir Vitas Polikaitis.

Vidos Kuprytės nuotr.

Tau davė gyvenimą, o dūšią turi pats susilipdyti – *Lietuvių liaudies patarlė*

Lietuva neištuštės, bet apie tai reikia mąstyti

„Delfi“ (2017-11-14) skelbtame pokalbyje su Vilniaus universiteto Geografijos ir kraštotvarkos katedros doc. Rolandu Tuču pateikiamas prognostinis Lietuvos gyventojų kaitos 2017-2021 m. tyrimas. Mokslininkas teigia, kad per 5 m., „Lyginant su 2017 m. sausio 1 d., Lietuvos statistikos departamento duomenimis (2,8 mln. gyventojų), net vadovaujantis optimistiniu scenarijumi, Lietuvos gyventojų 2022 m. sausio 1 d. turėtų sumažėti apie 5,43 proc. (iki 2,69 mln.). Tai – tik tyrimo rezultatai keliant prielaidą, kad 2017-2021 m. demografinės tendencijos bus panašios į 2012-2016 m. Tikrovėje gyventojų skaičius bus kitoks – labai didelė tikimybė, kad dar mažesnis, nei paskaičiuotas. Regioniniu aspektu gyventojų kaitos tendencijos išliks gana nevienodos, kartais net priešingos. Tyrimo duomenimis, gyventojų skaičius sparčiai mažės Šiaurės Rytų, o ypač – Šiaurės Lietuvos savivaldybėse“, – sako R. Tučas.

Anot jo, per tą laikotarpį labiausiai sumažės Pagėgių rajonas (tikėtina, -14,1 proc.), Kelmės r. (-13,4 proc.), Skuodo r. (-13,2 proc.), Visagino (-13,1 proc.), Joniškio r. (-13,0 proc.), Pakruojo r. (-12,9 proc.), Ignalinos r. (-12,6 proc.), Kupiškio r. (-12,5 proc.), Rokiškio r. (-12,1 proc.), Biržų r. (-11,8 proc.), Pasvalio r. (-11,5 proc.), Akmenės r. (-11,5 proc.), Anykščių r. (-11,5 proc.). Geresnė situacija bus tik aplink didžiuosius miestus esančiose savivaldybėse, tačiau gyventojų mažės ir ten, tik ne taip smarkiai: Šiaulių m. (-6,6 proc.) ir Šiaulių r. (-4,7 proc.), Panevėžio m. (-8,5 proc.) ir Panevėžio r. (-5,6 proc.), Mažeikių r. (-7,8 proc.) ir Utenos r. (-9,0 proc.). Lietuvoje išliks tik du augantys regionai: centrinės – pietryčių Lietuvos ir pajūrio. Šiose vietose, tikėtina, gyventojų mažės gerokai lėčiau ar net augs. „Kaip ir iki šiol, sparčiausiu gyventojų skaičiaus augimu gerokai išsiskirs Neringos (15,8 proc.), Klaipėdos r. (6,2 proc.) ir Kauno r. (6,1 proc.) savivaldybės. Gyventojų skaičius kol kas dar augs ir Vilniaus mieste (1,8 proc.), Vilniaus rajono (0,1 proc.) savivaldybėse, tačiau augimo tempai bus lėti“, – sako tyrėjas.

Vilnius šiuo metu yra vienintelis Lietuvos didmiestis, kuriame fiksuojamas gyventojų augimas, bet kitų Lietuvos regionų sąskaita – dėl studijuoti atvykstančių ir čia pasiliekančių jaunų žmonių. Tačiau Vilnius, lyginant su kitomis Vidurio Europos, Baltijos regiono valstybių sostinėmis, nebuvo patrauklus imigrantams iš kitų šalių. Mokslininkas mano, kad tokios tendencijos artimiausius keletą metų

greičiausiai ir išliks, bet natūraliai mažėsiantis atvykstančio jaunimo srautas iš kitų Lietuvos savivaldybių Vilniaus miesto plėtrą stabdys.

Lietuvoje sparčiai mažės darbingų žmonių (15–64 m. amžiaus grupėje), daugės pensininkų, bet įvairiuose regionuose skirtingai. Didžiausias nuolatinių gyventojų skaičiaus mažėjimas prognozuojamas 15–27 m. ir 38–57 m. amžiaus grupėse. „Jau dabar santykinai didesnis studentiško amžiaus nuolatinių gyventojų skaičius kaimiškose, o dažnai ir didesnių Lietuvos miestų savivaldybėse, yra daugiau formalus. Lietuvoje likęs gyventi kaimiškų savivaldybių studentiško amžiaus jaunimas jau dabar dažniausiai gyvena Lietuvos didmiesčiuose (ypač – Vilniuje) ir tik formaliai savo gyvenamąją vietą deklaruoja tėvų adresu“. Tai iš dalies rodo, kur dingsta kitų Lietuvos savivaldybių (ypač – kaimiš-

kų) gyventojai. Bet tai tik mažesnioji dalis, nes didesnė tiesiog emigruoja.

Nieko gero nežadančios demografinės tendencijos išryškėjo dar praėjusio šimtmečio pabaigoje, kai imtas stebėti gana spartus gimusių vaikų skaičiaus mažėjimas (žemiausią lygmenį pasiekė 2002–2006 m., kai kasmet Lietuvoje gimdavo apie 29,5 tūkst. kūdikių), tačiau didžiausia Lietuvos demografinė, o kartu ir socialinė, politinė, kultūrinė problema tapo itin sparti gyventojų emigracija. Nors emigracija vyko ir anksčiau, Lietuvos narystė ES ir atsivėrusios darbo rinkos Vakarų šalyse, socialinės ir ekonominės problemos lėmė itin spartų emigracijos augimą. Intensyviausia emigracija buvo pirmąjį Lietuvos narystės ES dešimtmetį. Po to kiek aprimo, pradėjo augti grįžtančių į Lietuvą skaičius (reemigracija). Anot mokslininko, tai kėlė vilčių, kad emigracijos procesas

bus suvaldytas ir Lietuvos demografinio nykimo tempai gerokai sulėtės. Tačiau 2015 m. kilo nauja ir pastaruoju metu vis stiprėjanti emigracijos banga. Docento teigimu, viena ketvirtoji Lietuvos populiacijos prarandama dėl gyventojų natūraliosios kaitos, o trys ketvirtosios – neigiamo gyventojų migracijos saldo pasekmės.

R. Tučo nuomone, jo skaičiavimai yra optimistiniai, statistinius duomenis patikslins 2021 m. planuojamas visuotinis gyventojų ir būsto surašymas. Kaip rodo ankstesnis surašymas, gyventojų Lietuvoje pasirodė mažiau negu rodė statistika. Jis mano, kad gyventojų emigracija 2017–2021 m. bus intensyvesnė, nei 2012–2016 m. Todėl, jo nuomone, reikia viešinti tyrimo rezultatus, kad politikai mąstyti ir priimtų realius sprendimus. Nors jis netiki ir tomis prognozėmis, kurios sako, kad po 30 m. Lietuva bus puštuštė. „Pasaulyje augant gyventojų skaičiui ir daliai jų plūstant į Europą, po 30 m. Lietuvoje galbūt gyvens gerokai daugiau žmonių, nei dabar. Tik svarbu, kokie jie bus. Ar mums svetimi ir jaučiantys priešišumą, ar draugiški, perėmę mūsų vakarietiškas liberalios demokratijos vertybes“.

Tolesnę ateitį mokslininkas nesiryžta prognozuoti, nes sunku nuspėti geopolitinį kontekstą. „Pavyzdžiui, gal kažkas pasikeis pas mūsų rytų kaimynes? Gal Baltarusija demokratizuosis, atvers sienas? Gal buvę priešinkai taps draugais ir integracijos su Vakarų šalimis siekiančios Baltarusijos, o gal ir Rusijos prekės pajudės per mūsų uostus?“, – samprotauja R. Tučas.

„Draugo“ info

Darius Polikaitis pasėdėjo ant laurų

Atkelta iš 1 psl.

Iškilmingą vakarą pradėjo sveikinimai, skirti Metų žmogui. Žodį tarė muziejas prezidentas ir Lietuvos garbės konsulas Stanley Balzekas Jr., Lietuvos ambasadorius JAV ir Meksikoje Rolandas Kriščiūnas, LR generalinis konsulas Čikagoje Mantvydas Bekešius. Renginio pradžios vedėja Sigita Balzekienė paskaitė garbės konsulės Ingridos Bublienės sveikinimą. „Jūsų talentas ir meilė dainai palietė daugelio lietuvių ir kitų žmonių širdis. Šis apdovanojimas yra padėka už Jūsų sunkų darbą ir kartu padėrinimas jį tęsti, per muziką ir dainą pristatant Lietuvą“, – buvo rašoma šiame sveikinime.

Muziejaus tarybos narys Joseph Katauskas pabrėžė Balzeko lietuvių kultūros muziejaus vaidmenį skleidžiant žinias apie Lietuvos istoriją, ją garsinančius žmones, tarp kurių yra ir šių metų Metų žmogumi paskelbtas Darius Polikaitis.

Po vakarieniškos vakaro vairo ir savo rankas perėmė D. Polikaitis draugas ir bendramintis Vytautas Čuplinskas. Jis šiltai papasakojo apie D. Polikaitį, jo šeimą ir aplinką, kurioje gimė ir suklestėjo šio žmogaus talentas. Susirinkusiems buvo pristatyti Metų žmogaus nuopelnai ir pasiekimai.

Pats D. Polikaitis padėkojo visiems, kurie jį skatino, padėjo: tėvams, broliams ir seseriai, pusbroliams. Ypač nuoširdžią padėką jis išsakė savo mokytojui kompozitoriui ir chorvedžiui a. a. Faustui Stroliai. D. Polikaitis paminėjo, kad šis daug pasiekęs, garsus ir įvertintas pedagogas su juo, jaunu ir pradedančiu muziku, elgėsi kaip su sau lygiu kolega. Toks autoritetingo pedagogo elgesys jo mokinį įkvėpė, paskatino pasitikėti savo jėgomis ir tobulėti.

Lietuvių meno ansamblio „Dainava“ vyrų grupė savo vadovui Dariui pateikė staigmeną: jie padainavo pirmąją, dar 16-mečio D. Polikaitis sukurtą dainą. Skambėjo ir daugiau D. Polikaitis kūrybos ir veiklos etapus pažyminčių dainų.

Gausiai susirinkę vakaro svečiai ilgai nesiskirstė – mėgavosi geru maistu, bendravimu, ir puikia vakaro nuotaika.

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday
and Saturday

except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by
the Lithuanian Catholic Press Society,
4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532.

Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284

Periodical class postage paid at Chicago, IL

and additional mailing offices.

Subscription Rates: \$150.00.

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase – \$340.00 • kartą per savaitę \$240.00

! Kanadą – metams \$390.00 (USD) • 1/2 metų \$210.00 (USD) • 3 mėn. \$110.00 (USD)

! Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu – metams \$615.00 • 1/2 metų \$315.00

! Lietuvą paprastu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

Internetinė prenumerata – metams \$115.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV – metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

! Kanadą – metams \$150.00 (USD) • 1/2 metų \$120.00 (USD) • 3 mėn. \$75.00 (USD)

! Lietuvą ir kitas šalis oro paštu – metams \$220.00 • 1/2 metų \$120.00, paprastu paštu – metams \$70.00

Mažindami pašto išlaidas, prenumeratos kvitų nesiuočiame. „Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.

Redakcija dirba kasdien nuo 8:00 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.

Administracija –
skelbimai@draugas.org, administracija@draugas.org

Reklama – Audronė Kižytė,
audreykizys@gmail.com, 630-805-1404

Vyriausioji redaktorė –

Ramunė Lapas
vyr.redaktore@gmail.com

Redaktorė –

Virginija Petrauskienė

Techninis redaktorius –

Jonas Kuprys

Korektorė –

Dalia Sokienė

Už skelbimų turinį ir kalbą neatsakome.

Straipsnių autorių nuomonė nebūtinai sutampa su redakcijos nuomone.

Privalu universitetui gražinti autonomiją

Gediminas Merkys – Lietuvos edukologas ir sociologas, habilituotas socialinių mokslų daktaras. Jo iniciatyva Šiaulių universitete buvo įsteigtas Edukacinio testavimo mokslinis centras, pradėtas leisti žurnalas „Socialiniai tyrimai“.

Žurnalo „Journal of Organizational Behavior“ (Australija) redakcinės kolegijos narys. Nuo 2000 m. – Kauno technologijos universiteto profesorius. Nuo 1994 m. – Vokiškai kalbančių kraštų edukacinių mokslų draugijos, Europos metodologų asociacijos narys. Gediminas Merkys vienas pirmųjų kartu su dar kelių mokslininkų grupe inicijavo tyrimą dėl plagijuoto KTU rektoriaus mokslinio darbo. Grubiausių akademinės etikos pažeidimų akivaizdoje neformaliai sutelkta mokslininkų grupė oficialų kreipimąsi įteikė LR Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybai. Su juo kalbėjosi mūsų korespondentė Rasa Sėjonaitė.

Gediminas Merkys

Asmeninio albumo nuotr.

Gerbiamas profesoriau, kai kurių mokslininkų ir politikų abejonių keliančios disertacijos išryškino tikruosius šiuolaikinio švietimo skaudulius. Ar tai nerodo, kad per 27-erius metus mes taip ir nesukūrėme tvarios mokslo žinių sistemos?

Lietuvos švietimą ir mokslą „nureformavo“ pati valdžia, nesubrendęs akademinis elitas, kuris nesugebėjo šio sektoriaus teisingai ir atsakingai valdyti. Universitetinis ugdymas yra socialinių-humanitarinių mokslų objektas. Nuo Lietuvos universitetų vizijos formavimo, nuo ekspertinio darbo sąmoningai buvo ir tebėra nustumti humanitarai, socialinių mokslų atstovai. Lietuvoje turėjome ir tebeturime šioje srityje labai aukšto lygio ekspertų. Deja, visas ekspertų vietas užurpavo gamtamoksliniai klanai. Kažkas atšoko nuo mikroskopo, pavizitavo, pastažavo keliuose Vakarų universitetuose, ir jiems jau viskas tapo aišku, ką Lietuvoje su universitetais daryti, ką valdžiai siūlyti.

Dar viena idėja – viešai niekinti ir žeminti socialinius ir humanitarinius mokslus, drastiškai mažinti jiems finansavimą, nubraukti doktorantų vietas, uždarinėti lituanistikos ir kitus akademinis padalinius. Nenoriu nieko ižeisti, nes Tiesa negali būti ižeidimas, aš tik išsaku šalyje diskriminuojamos ir skriaudžiamos profesinės akademikų grupės nuoskaudas.

Viena iš idėjų – kopijuoti, tarkime, kad ir Didžiąją Britaniją, nesvarbu, kad tai buvusi kolonijinė metropolija, kurios švietimo rinka yra visa planeta su 7,5 mlrd. gyventojų. Persama technokratinė gigantomanijos idėja – palikti po vieną didelį ir tariamai „tikrą“ universitetą Vilniuje bei Kaune. Visus kitus norima uždaryti. Čia tas pats, kaip uždaryti visus smulkius Lietuvos kariuomenės padalinius ir turėti du didelius lėktuvnešius.

Vakaruose yra universitetų, kurių metinis biudžetas lygiuojasi į visos Lietuvos valstybės biudžetą. Lietuva neturėtų pūstis, kaip varlė prieš jautį. Lietuvai reikia universitetų, kurie tarnautų nacionalinei valstybei, visuomenei, regionams, o ne dirbtinai bandytų patekti į pasaulinį reitingų šimtuką, kurio kriterijai pritaikyti kosmopolitiniams anglosaksų universitetams. Lietuva į šimtuką vis vien nepateks, kaip ir lėktuvnešio savo niekada neturės. Tegul radikalai, propaguojantys šūkį „viskas arba nieko“, tada būna nuoseklūs iki galo: Lietuvai tokiu atveju apskritai nereikia nei vieno universiteto. Neoliberalizmo samdiniai tegul eina į „profkes“ ir rengiasi „darbo vietai“, o ponybės vaikai – į Londono universitetus, o po to – į paveldimus sostus vyriausybėje, partijose ir panašiai.

Vardan utopinės gigantomanijos ignoruojama žinių ekonomikai ir besimokančiai visuomenei būdinga ir būtina tipologinė universitetų bei aukštųjų mokyklų įvairovė. Visiškas subtilių, atsakingų aukštojo mokslo reformų deficitas Lietuvoje užpil-

domas primityviu, beviltišku sumanymu – viską likviduoti ir prievarta suformuoti du didelius akademinis kombinatus. Tragedija ta, kad šito reikalauja tos pačios interesų grupės, kurios 2009 m. jau vykdė antikonstitucinę, beje, labai destruktivią aukštojo mokslo „reformą“. Vėl kyla liguistas maniakinis poreikis reformuoti prievartos keliu, vadovaujant „verslininkams“.

Komercializuojamas mokslas tampa stambaus kapitalo įrankiu, o švietimo sistema, ne geriausioje švietimo garsėjanti kai kuriais „lyderiais“, tik rodo, kokioje situacijoje atsiduria visa mokslo bendruomenė. Ar nepraranda Alma Mater tikrosios savo paskirties?

Aukštasis mokslas tampa masinis. Tai objektyviai diktuoja technologijos, žinių ekonomika. Dauguma žmonių ir Vakaruose yra darbo samdiniai. Šeimoms mato, kad pasigerinti savo ir vaikų gyvenimą įmanoma per išsilavinimą ir karjerą. Atsiranda masinis veržimasis į studijas. Daugumoje Vakarų šalių, išskyrus galbūt anglosaksiškas, socialinės gerovės valstybė tradiciškai perima visus studijų kaštus. Atsiranda įtakingos interesų grupės, kurios nori valstybės biudžetą, kaštus „nukrauti“, permesti šeimoms, individams. Atsiranda visokie „tečerizmai“, „naujas viešasis administravimas“, noras buikai susieti universitetinį išsilavinimą su konkrečia darbo vieta ir darbdavių įgeidžiais. Pastaruoju metu masių sąmonė kvailinama aukštojo mokslo „kokybės“ lozungu. Norima aukštąjį mokslą nupiginti, sutrumpinti studijų laiką. Pagalvokite – mokslo žinių daugėja, jų turinys vis sudėtingesnis, o studijų laikas trumpinamas. Klykaujama apie kokybę, o mokslas tik surodiklinamas, sukiekybinamas ir piginamas.

Universitetų autonomija naikinama, mokslininkai verčiami protinio darbo proletariatu. Kūrėjai iš dalies jau nebegali laisvai pasirinkti tyrimų tematikos, nes dalis įplaukų ateina per programas, „grantus“, kurių tematika nuleidžiama iš viršaus.

Nuolat buikai peršama mintis, kad studijos yra paslauga. Pavarų dėžės remontas yra paslauga, o universitetas pirmiausiai yra mokslo šventovė, studijos yra kultūros tęstinumo ir kūrimo aktas. Ir profesorius, ir studentas universitete yra tik dėl mokslo, dėl kultūros ir civilizacijos tęstinumo. Paslaugos teikėjo ir gavėjo modelis čia yra aklavietė, kenkimas.

Globalizacijos sąlygomis universiteto išniekinimo, supančiojimo per komercializaciją procesai vyksta visur. Net ir Vakarų universitetuose atsiranda korupcijos, ko anksčiau nebuvo visai, daugėja sukčiavimo, pasitaiko plagiatų. Tiesiog pokomunistiniame ribotų išteklių krašte, kuriame dar ir demokratijos kokybės stokojama, visos tos neigiamos tendencijos įgauna farso pavidalą.

Aš ne prieš komercializaciją universitete ir

moksle. Viešos lėšos irgi privalo būti skaičiuojamos, atsakingai leidžiamos, sąveika tarp verslo ir mokslo privalo būti.

Štai yra profesorius Liudas Mažylis, kuris atrado Vasario 16-sios Aktą. Atrado todėl, kad be galo darbštus, valingas ir protingas. Kaip mes dabar „komercializuosime“ jo atradimą? Istorinės relikvijos eksponavimo metu nulupsime nuo kiekvieno gimnazisto po 100 eurų? Paradoksas, bet L. Mažylio, – mano didžiausia pagarba jam, – publikacijos prestižiniam amerikiečių žurnalui bus visai neįdomios. Pas pačius amerikiečius kiekviena valstija, miestas turi savo istorinius dokumentus. Beje, JAV niekas niekada nebombardavo, neokupavo, dokumentų nedegino. Jų ten 100 tūkst. tonų kiekviename mieste. Kam jiems L. Mažylio su savo publikacijomis? Deja, mums sakoma, neturi krūvelės publikacijų JAV, nesi komercializuotas, vadinasi, esi tuščia vieta, atsilikėlis, veltėdis, pravalgantis biudžeto pinigus.

Ir buvęs KTU rektorius Petras Baršauskas tą anglakalbę publikaciją pasidarė, kad būtų daugiau „kokybės“, kad autorius atrodytų didis, pranašesnis už kitus. Šiandien jau žinome, kaip toji „kokybė“ ir „tarptautiškumas“ padaryti. Yra netiesioginiai įtarimai, kad plagiatinę publikaciją galimai jam „pagamino“ vienas vokiečių Hochschule profesorius. Pavardė žinoma. Juodojo humoro kontekste situacija netgi kažkuo šarminga. Lietuvačiai, per du pasaulinius karus vežti priverstiniais darbams į Vokietiją, dabar jau ir patys iš samdinių tampa užsakovais. Kas dabar paneigs, kad akademinis samdinytis vokiečiai nesuteikė paslaugos savo darbdaviui iš Lietuvos? Padarė tą darbą, matyt, „komerciniais pagrindais“, bet paskubomis, grubiai, nelyginant kirviu. Kas tada, 2000 m., toji Lietuva buvo, net ne ES narė. Nei ponas, nei samdinytis nenumatė, kad viskas išlįs po keliolikos metų. Norint išsaugoti kilnią miną esant prastam grojimui, dabar dėl visko kaltinami techniniai darbuotojai. Pagarba išeivijos lietuviui prof. Algirdui Avižieniui, kad tuos dalykus aptikęs, nepabijojo viešinti. Padėka jam ir už tai, kad ragina Lietuvoje įtvirtinti universitetinį Artes Liberales principą.

Dalį Lietuvos universitetų rektorių pažįstu asmeniškai. Dabar, po plagiato skandalo, ko gero, nepatikėsite, bet tarp jų tikrai yra Vileišių ar Biržiškų tipo inteligentų. Deja, ne visi yra inteligentai. Man tikrai žinoma, jog dalis rektorių atvirai žavėjosi P. Baršausku, tikėjo jo žvaigžde, jo kažkiek netgi bijojo, pavydėjo jam gebėjimo filmuotis masinio žiūrimumo TV laidose, gebėjimo valdžios kabinetų duris atidarinėti koja. P. Baršausko elgesys jiems neužkliuvo net tada, kai jis atvirai žemino mažesnius universitetus, jų rektorius, kai tyčiojosi iš ministrės moters.

Nukelta į 9 psl.

TELKINIAI

Lietuvybei *pasišventusios moterys*

NIJOLĖ NAUSĖDIENĖ

TRUMPA LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBO ISTORIJA

Daugiau nei prieš 94 metus Čikagos lietuvės moterys, karštos meilės tėvų ir senelių žemei vedamos, įsteigė „Lithuanian Woman's Club“ organizaciją. Pirmosios šios organizacijos narės sudarė šio klubo komitetą: Marta Elias (pirmininkė), Ona Kirienė, Ona Berzinskienė, Antanina Nausėdienė, Zuzana Slakis, Ona Stankūnienė ir Elzbieta Stakauskienė. Oficialiai šis klubas buvo įkurtas 1923 m. birželio 13 d. Organizacija sparčiai didėjo, pritraukdama vis daugiau narių, o kartu ir finansiškai stiprėdama. Piniginės paramos sulaukė iš dosnių lietuvių, tad vis stipriau stojosi ant kojų. Čikagos garsiausiuose viešbučiuose moterys ruošė iškilmingus pokylius ir šie pokyliai būdavo perpildyti.

Pinigines aukas Lietuvių moterų klubas siuntė į pirmuosius žingsnius žengiančią nepriklausomą Lietuvą. Nepriklausomai valstybei, alintai daugiau kaip 200 metų trukusio rusų caro jungo, reikėjo didelės finansinės paramos, reikėjo stiprias pozicijas išsikovoti pasaulinėje arenoje, stiprėti ir augti. Lietuvės moterys ne tik siuntė pinigines aukas, bet ir globojo atvykusius rašytojus (pvz., Žemaitė) ir kitus menininkus, skyrė stipendijas. Į visus savo renginius klubo narės kvietėsi to meto garbingus svečius amerikiečius, užimančius aukštas pozicijas JAV valdžioje.

Šioji organizacija savo veiklą perduodavo iš kartos į kartą. Ji niekad nebuvo nustojusi veikti ir veikia iki šių dienų. Po Antrojo pasaulinio karo nuširdžiai rėmė naujai atvykusius emigrantus, lankė sužeistus lietuvių karius ligoninėse, padėjo nukurdusioms šeimoms, studijuojančiam jaunimui. Klubo narės ir toliau organizavo iškilmingus renginius, o kai į moterų valdybą buvo pakviesta konsulė Juzė Daužvardienė (vicepirm.), ji tapo viena iš tų organizatorių, pradėjusių ruošti „Amber“ („Gintaro“) pokylius. Jų metu buvo pristatytos „gintarėlės“ – debiutantės. Tokie pokyliai atkreipė dėmesį. Tuose pokyliuose buvo pristatytos 255 gintarėlės. Buvo surengta net 37 pokyliai. Prie jų rengimo taip pat buvo prisidėjusi ir Marija Kriaučiūnienė.

Prieš Antrąjį pasaulinį karą dvi senosios valdybos narės buvo apdovanotos aukštais žymenimis. Mary Brenza ir Antanina Nausėdienė Lietuvos buvo apdovanotos Gedimino ordinu, o Antanina Nausėdienė yra gavusi ir Popiežiaus Pijaus XII aukso medalį. 1987 m. garbės narė Maria Rudienė popiežiaus Jono Pauliaus II buvo apdovanota medaliu „Pro Ecclesia et Pontifice“.

Apie šios organizacijos ilgą kelią ir jų nuveiktus darbus galima būtų parašyti didelį veikalą.

Iš dabarties veiklos

Žinia, kad Valdas Adamkus yra išrinktas Lietuvos Respublikos prezidentu, sujudino visą Lietuvos moterų klubą. Naujų idėjų vainikuotos moterys rengė naujus renginius, rinko aukas ir lėšas skyrė Lietuvai. Buvo įkurtas Almos fondas, veikęs 1998–2009 m. ir surinkęs 11.800 dol., aukos buvo perduotos Almos Adamkienės labdaros ir paramos fondui. Lietuvos našlaičių globos komitetas, tvarkęs Almos fondo įnašus, į Lietuvą iš viso perdavė 174 000 dol.

Pastaruoju metu klubo narės didesnę sumą skyrė Šiluvos jubiliejui, parėmė Pilnų namų bendruomenę, įsikūrusią Merkinės seniūnijoje. Šiai bendruomenei vadovauja kun. Valerijus Rudzinskas, įsteigęs katalikišką bendriją. Šioji bendrija stengiasi padėti nelaimingiems, kenčiantiems ir kamuojamiems nuo priklausomybių.

Lietuvių moterų klubo valdyba surinktomis lėšomis remia įvairias organizacijas ir kitus labdarinius tikslus Lietuvoje bei Amerikoje. Klubas tradiciškai 1 000 dol. stipendiją skiria University of Il-

Lietuvių moterų klubo valdyba. Iš k.: Erika Brooks, Cecilia Matul, Birutė Zalatorienė, Kathleen Guzauskas, Aušra Padalino, Genevieve Maluska ir Irene Buchbinder.

linois studijuojančiam lietuvių kilmės studentui.

Klubo narės aktyviai plėtoja savo veiklą. Jos dalyvauja įvairiuose tautinių mažumų festivaliuose, pristatydamos lietuviškus tautinius dirbinius, dalyvauja Lietuvos vyčių ruošiamuose festivaliuose, rengia metinius iškilmingus pietus su turininga programa. Rinkdamos aukas organizacijai moterys praeina sunkiausių kelių. Moterų šūkis: „Ne tas, ką tu gauti, bet tas, ką atiduoti“. Šiuo šūkiu vadovaudamosios, jos visas lėšas labdaros tikslams ir išdalija.

2017 m. lapkričio 5 d. Lietuvos moterų klubas su ruošė iškilmingus pietus Palos Country Club. Tai buvo jau 94-ieji labdaros pietūs, pavadinti „Mažų atgarsiai“. Plačiai žinomai visuomenininkei Birutei Zalatorienei įsijungus į šio klubo veiklą ir perėmusi vicepirm. pareigas, į tokius pietus ir kitus renginius imta kviešti draugus ir pažįstamus iš pokarinių emigrantų, ir tokiu būdu dalyvaujančiųjų padaugėjo. Labai gražu palaikyti vieni kitus, nes visi dirbame ir aukojamės tiems patiems tikslams.

Pietus atidarė Lietuvių moterų klubo pirmininkė, pastorė Erika Brooks. Pasveikinusi ir pasidžiaugusi gausiu susirinkusių būriu, ji pirmiausia pristatė valdybos nares: Birutė Zalatorienė – vicepirminkė, Kathleen Guzauskas – sekretorė, Cecilia Matul – išdininė, Genevieve Maluska – korespondentė, Aušra Padalino – narių registratorė. Erika trumpai pakalbėjo apie valdybos nuveiktus dar-

bus, kaip skirstomi labdaros lėšos. Pastebėjo, kad viena iš jų stipendininkių šiandien modeliuos šioje popietėje.

Tylos minute buvo pagerbta amžinybėn išėjusi Evelina Oželis. Kunigui palaiminus valgius, pirmiausia visi skaniai papietavo. Pietų metu buvo platinami loterijos bilietai. Ant stalo buvo išdėlioti gražiai įpakuoti dovanų fantai.

Čia pat salėje rūbų paroda surengė „Monique boutique“ ir „Savita“, kuriam vadovauja Gitana Variakojienė, bei „Otilijos juvelyriniai dirbiniai“ (Kasparaitienė). Daug kas susidomėję apžiūrino stalus, o kai kas ir pirko.

Modeliuotojas pristatė ir jas apibūdino Erika Brooks. Pirmiausia ant podiumo užlipo ir tarp staliukų išdidžiai pasivaikščiojo Aušra Padalino. Savo apranga ji improvizavo 1920-ųjų metų stilių. Iki mažiausių detalių paruoštas aprėdas ir pačio modelio artistiškas puikiai atskleidė idėją ir laikotarpį. Tiesiog žavėtina! Kiti modeliai demonstravo parodotuvės rūbus. Modeliavo: Indrė Bielskutė, Audra Brooks, Auksuolė Marciulevičienė, Pamela Rice ir Aldona Vaitienė.

Toliau buvo traukiami laimingieji piniginės loterijos bilietai, ir tuo šie iškilmingi pietūs baigėsi. Lietuvių moterų klubui reikia palinkėti sėkmės toliau dirbuotis, nesustoti, aukoti ir aukotis. Lai Dievas laimina gerus moterų darbus.

Aušra Padalino svečiams demonstruoja 1920-ųjų metų aprangos stilių.

Nijolės Nausėdienės nuotraukos

LIETUVOS VYČIAI

Lietuvos vyčių centro valdybos rudens posėdis

REGINA JUŠKAITĖ-ŠVOBIENĖ

Lietuvos vyčių centro valdybos posėdis vyko lapkričio 11 d. Šv. Francis De Sales parapijos patalpose, Philadelphia, PA. Dalyvavo 21 centro valdybos narys iš Illinois, Indiana, Massachusetts, Michigan, Pennsylvania, New Jersey, New York, Ohio ir Oklahoma valstijų. Suvažiavimą globojo 3-oji kuopa, veikianti Philadelphia, PA, kuriai pirmininkauja garbės narė Irene Ozalis.

Susirinkimą pasveikino 3-iosios kuopos pirmininkė Irene Ozalis ir palinkėjo sėkmingo posėdžio. Malda sukalbėjo centro valdybos ir garbės narys dr. prelatas Juozas Anderlonis. Taip pat malda „Amžiną atilsį“ buvo prisiminta buvusi centro valdybos pirmininkė Evelyn Ozelis, kuri apleido šį pasaulį 2017 m. rugsėjo 20 d. Čikagoje, IL. Taip pat pasimelsta už mirusius JAV veteranus.

Posėdžiui vadovavo pirmininkė garbės narė Regina Juškaitė-Švobienė. Šiek tiek laiko buvo skirta praėjusiam metiniam, 104-ajam, Vyčių suvažiavimui, kuris vyko Dayton, Ohio. Buvo įvertintas ten nuveiktas darbas. Dalyviai ir svečiai buvo patenkinti priimtais nutarimais, savaitgalio programa, posėdžiais ir suvažiavimo globėjos, Vyčių 96-osios kuopos nuoširdumu.

Finansų sekretorė June Grenier pranešė, kad šiuo metu Vyčių organizacijai priklauso 1,300 narių. Yra penkios apygardos ir veikia 44 kuopos. Turime 23 garbės narius ir 50 religiniam gyvenimui pasišventusių kunių, vienuolių ir vyskupų.

„Vyties“ žurnalo redaktorius, garbės narys Robert A. Martin, Jr., pranešė, kad po ateinančio pavasarinio centro valdybos susirinkimo (2018 m. balandžio 21 d.), kitą dieną, sekmadienį, balandžio 22 d., Palos Country Club, Orland Park, IL, vyks iškilmingi Lietuvos vyčių Vidurio centro apygardos „Lithuania's Centennial Celebration“ pietūs ir šventė. Popietė bus pradėta 12:30 val. p. p. ir tęsis iki 4:30 val. p. p. Numatyta programa: lietuviška muzika, šokiai, dainos. Taip pat vyks apygardos pirmasis „tylusis aukcionas“ (silent auction) ir loterija, kurioje bus galima laimėti kelionę į Lietuvą 2018 m. (vertė 4,000 dol.).

Toliau R. Martin, Jr., papasakojo apie Lietuvos vyčių organizuojamą 12 dienų ekskursiją į Lietuvą 2018 m. birželio 28 d. – liepos 9 d. Aplankysime žymias vietas Druskininkuose, Palangoje, Kaune, Vilniuje. Dalyvausime Dainų ir šokių šventėje. Ekskursijos kaina – 2,350 dol. ir 525 dol., jei asmuo gyvens vienas viešbučio kambaryje. Kelionė lėktuvu iš Chicago, IL, ar Newark/New York – apie 1,200 dol. Visos kelionės kaina – 4,000. Jau nemažai vyčių užsiregistravo. Kelionę koordinuoja agentūros „Vytis Tours“ atstovė Rita Penčylienė.

1-osios kuopos narė Susan Trautman papasakojo apie pasiruošimą 105-ajam metiniam suvažiavimui. Suvažiavimas vyks 2018 m. rugpjūčio 3–5 d. Dedham, MA. Bus apgyvendinama

Hilton Boston-Dedham viešbutyje, Dedham, MA. Suvažiavimą globo 1-oji kuopa, vadovaujama Marytės Bizinkauskaitės. Suvažiavimo ruošta vyksta sėkmingai. Tiems, kurie pageidauja, ketvirtadienį, rugpjūčio 2 d., prieš suvažiavimą rengiama išvyka į America's Home Town – Plymouth, MA. Bus aplankyta Plymouth Hall, Plymouth Rock rajonas ir laivas „The Mayflower“, vietinis muziejus. Mayflower Brewery, Plymouth Bay Winery aplankysime lietuvių verslininko valdomą „Dirty Water Distillery“. Suvažiavimo šv. Mišios ir kasdienės Mišios vyks viešbutyje. O suvažiavimo uždarymo šv. Mišios – Šv. Petro lietu-

vičiai ir vėl planuoja prisidėti!

Shainauskas. Buvo padiskutuota apie ateinančius posėdžius ir galimybę tiems centro valdybos nariams, kurie negali nuvažiuoti į posėdžius kituose miestuose, dalyvauti „teleconference“ būdu. Robert A. Martin, Jr., sutiko sukaupti informacijos apie tokią galimybę.

Buvo pranešta, kad Lietuvos vyčių organizacija paskyrė auką Draugo fondui, ruošiamai istorinei knygai, skirtai Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui. Knygą redaguoja Vilniaus edukologijos universiteto prof. Juozas Skirius.

Centro valdybos pirmininkė ir šių eilučių autorė papasakojo apie projek-

tyčiai ir vėl planuoja prisidėti!

Centro valdybos nariai – centro valdybos pirmininkė R. Juškaitė-Švobienė, „Vyties“ žurnalo redaktorius R. A. Martin, Jr., ir Šv. Kazimieros gildijos pirmininkė Mary Beth Slakis spalio 14 d. dalyvavo Pasaulio lietuvių centre, Lemonte, vykusiame ypatingoje šventėje. Tą vakarą keturi žymūs lietuvių buvo pagerbti ir apdovanoti „The Lithuanian American Hall of Fame“ (Nacionalinės Lietuvos-Amerikos šlovės galerijos) ženklais. Iš keturių žymiųjų lietuvių net trys yra Lietuvos vyčių organizacijos nariai: LR prezidentas garbės narys Valdas Adamkus, JAV senatorius Richard

Lietuvos vyčių Centro valdyba 2017 m.

Vyčių archyvo nuotr.

vių bažnyčioje South Boston, MA. Penktadienį, rugpjūčio 3 d., vyks suvažiavimo koncertas, kuriame 1-osios kuopos pirmininkė, solistė Marytė Bizinkauskaitė bei kiti dainininkai (dr. Edvinas Minkštimas, Danutė Mileika, Antanas Meilus) atliks dainas, skirtas Lietuvos Nepriklausomybės šimtmečiui. Šeštadienį, rugpjūčio 4 d. vakare – iškilmingas banketas, garbės narystės suteikimas trims nusipelnusioms vyčioms ir „Lietuvos draugo“ (Friend of Lithuania) žymens įteikimas. Sekmadienį, po suvažiavimo šv. Mišių – pietūs Šv. Petro lietuvių parapijos salėje. Suvažiavimo metu jaunieji vyčiai rengs atskirus posėdžius ir užsiėmimus bei atliks darbelius.

Buvo diskutuojama apie galimybę tęsti Lietuvos vyčių istoriją nuo organizacijos 75-mečio (1988 m.) iki 100-mečio (2013 m.). Šis laikotarpis yra ypač svarbus – tuomet buvo rašomi laišukai JAV Kongreso nariams bei JAV prezidentui apie Lietuvą, siekiant valstybės atkūrimo. Tais laikais buvo įsteigtas padalinys „Aid to Lithuania, Inc.“ (Pagalba Lietuvai), kuris į Lietuvą siuntė talpintuvus su medikamentais, vaistais, kompiuteriais, ligoninės baldais, rentgeno aparatais ir t. t. Ši istorijos projektą pradėjo garbės narė Bernice Aviza. Organizacijos kultūros ir lietuvių kalbos komiteto pirmininkė Susan Binkis koordinuos, kad ši istorija būtų užfiksuota.

Bus patikslintas Lietuvos vyčių statutai, jį į lietuvių kalbą sutiko išversti seselė kazimierietė Johanna

ta „Tikslas – Amerika 2017“, kuriam vadovauja teisininkas, rašytojas ir lietuviško paveldo užsienyje tyrinėtojas Augustinas Žemaitis. Jis su žmona advokate Aiste bei komanda organizavo ekspediciją, ieškodami lietuvių pėdsakų Amerikoje. Projekto vadovai džiaugėsi, kad Amerikos lietuviai, tarp jų – ir Lietuvos vyčiai projektui parodė didžiulį dėmesį. R. Juškaitė-Švobienė padėkojo kuopų nariams už pasiaukojimą talkinant „Tikslas – Amerika 2017“ komandai: 1 kuopa – Brockton, MA – Marytei Bizinkauskas; 3 kuopa – Philadelphia, PA – garbės nariui dr. prel. Juozui Anderloniui; 6 kuopa – Hartford, CT – Kay Urban; 6 kuopa – Hartford/Putnam – seselei Ignei Marijošiūtei; 7 kuopa – Waterbury, CT – Linui Balsiui; 19 kuopa – Pittsburgh, PA – Jonui Baltrui; 78 kuopa – Lawrence, MA – Jonui Stundžiai; 110 kuopa – New York, NY – Marytei Abbott; 136 kuopa – Mowhawk/Albany, NY – garbės narei Bernice Aviza; 141 kuopa – Bridgeport, CT – Barbara Schmidt; 143 kuopa – Pittston, PA – Dennis Palladino, 144 kuopa – Frackville, PA – Jim ir Dorothy Setcavage ir Al ir Elaine Luchas. Aplankyta 11 valstijų, 106 miestai/miesteliai, nuvažiuota 4 532 km, aplankyta 301 vieta, padarytos 8 424 nuotraukos. Projekto metu surinkta medžiaga taps interaktyviu žemėlapiu, kuris internete veiks lietuvių bei anglų kalbomis ir bus baigtas 2017 m. gruodžio mėn. Planuojama kita ekspedicija – „Tikslas – Amerika 2018“, kurios metu bus aplankytos Vidurio Amerikos valstijos. Lietuvos

Durbin ir visuomenininkas, Balzeko lietuvių kultūros muziejaus steigėjas ir prezidentas Stanley Balzekas, Jr. Taip pat, jau po mirties, pagerbtas garsus filantropas Juozas Kazickas. Jam skirtą ženklą atsiėmė dukra ir jo darbų tęsėja Jūratė Kazickaitė-Altman. O visų mylima Hollywoodo aktorė Rūta Lee-Kilmonytė iš Los Angeles, CA, 133 kuopos narė, puikiai vadovavo vakaro programai. Džiaugiamės, kad ir Lietuvos vyčiai prisidėjo prie šios šventės!

Toliau aptarti einamieji reikalai, vyko diskusijos, svarstymai, priimti nutarimai. Posėdis baigtas malda. Šv. Mišias, kurias atnašavo parapijos klebonas dr. prel. J. Anderlonis, išklausė St. Francis De Sales bažnyčioje. Aukos prie altoriaus nešė buvusi centro valdybos pirmininkė garbės narė Elena Nakrosis ir dabartinė centro valdybos pirmininkė. Po Mišių Lietuvos vyčių centro valdyba ir 3-iosios kuopos nariai vakarieniavo ir maloniai bendravo parapijos klebonijoje.

Kitas centro valdybos posėdis numatytas 2018 m. balandžio 21 d., šeštadienį, Quality Inn and Suites viešbutyje, Orland Park, IL. Posėdį globo Lietuvos vyčių Vidurio Amerikos apygarda, kuriai pirmininkauja Aldona Zajauskas.

Regina Juškaitė-Švobienė – garbės narė, Centro valdybos pirmininkė ir ryšių su visuomene komiteto pirmininkė.

Mechanizuotos David Barnett konstrukcijos/koliažai sugrąžina į pasaulį, kurio nebėra.

Dio-adio – radijas atgijo! „Palette Contemporary“ atstovė Ariana Mancino įtikino nusitebusį lankytoją, jog šis radijo imtuvas tikrai veikia.

Galerijose karaliauja erdvinis menas Įspūdžiai iš kasmetinės Taikomosios dailės parodos **SOFA**

RAIMUNDAS MARIUS LAPAS RAMUNĖ ZDANAVIČIŪTĖ

Nuostabi tai galimybė – Čikagoje vienoje vietoje pamatyti geriausius šiuolaikinio taikomojo meno bei dizaino kūrinius: keramiką, medžio, stiklo, metalo dirbinius, tekstilę, juvelyrą, fotografiją, modernią tapybą bei skulptūrą. Į Navy Pier šurmuliavusią SOFA CHICAGO („Sculpture objects, functional art and design“) šiemet galerijos iš viso pasaulio suvažiavo lapkričio 5-8 d. Ši meno manifestacija vyksta jau 24 metus ir yra viena seniausių tokio pobūdžio parodų/mugių šiame krašte. Jos populiarumą užtikrina meno mylėtojai. Šiemetinėje parodoje dalyvavo net 70 neeilinių galerijų – ne tik iš įvairių JAV miestų, bet taip pat Kanados, Didžiosios Britanijos, Airijos, Prancūzijos, Italijos, Ispanijos, Izraelio bei kitų šalių. Akys ir vėl raibo nuo įvairumo, spalvų, išradingumo bei prabangos!

Nors ir nepigus malonumas dalyvauti meno šventės atidaryme (150 dol., kitomis dienomis – 25 dol., o užsakant bilietus iš anksto internetu – 20 dol.), smagu minioje buvo girdėti lietuviškai kalbančiųjų. Juolab jų daugiau buvo kitomis dienomis. Šiaip jau, kaip ir kasmet, parodos atidaryme vyravo dviejų tipų lankytojai – kolekcininkai, kurie skuba pirmieji pamatyti ir „priglausti“ patikusį kūrinį (prie jų galima būtų priskirti ir pačius galerijų savininkus, besidairančius, kas naujo ir gero atsirado meno rinkoje). Malonu pastebėti, kad jau pirmą dieną netrūko darbų, pažymėtų raudonais taškiukais – parduota. Kiti ateina ne tik meno, bet ir žmonių pasižiūrėti bei patys save parodyti. Verčiau visuomet pamatysi daug madingos ir ekstravagantiškos publikos – visokio amžius, bet ypač jaunimo. Čia menas ne tik kabo ant sienų ar guli užraktintas vitrinose po stiklu, bet ir juda kartu su žmonių kūnais!

Dar vienas išskirtinumas, kad tokiose parodose/mugėse dalyvauja (dažnai – ne tik atidarymo dieną) patys menininkai, taigi yra galimybė susipažinti, sužinoti kūrinio atsiradimo aplinkybes, galbūt pamatyti darbą visai kitoje šviesoje, nei iš pradžių atrodė.

Stiklas – net ir ant sienų

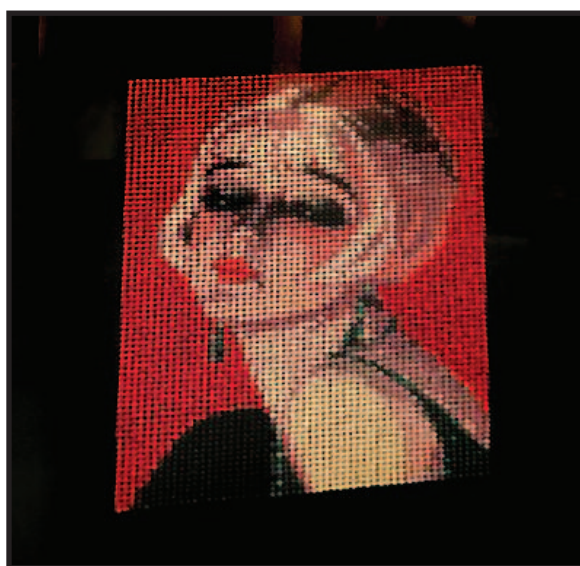
Stiklo darbai SOFA visuomet būna tarp gausiausių ir inovatyviausių. Šiemet parodoje jų taip pat netrūko. Netikėtas malonus atradimas mums buvo – „Gallery Sklo“ iš tolimojo Seulo. Tai pirmoji ir viintelė galerija Pietų Korėjoje, besispecializuojanti stiklo dirbiniuose. Nepaisant finansinių svyravimų rinkoje, „Sklo“ ne tik atlaikė iššūkius, bet ir klesti. Ypač dėmesį patraukia Sung-Won Park kūriniai. Gimęs 1963 m. Park iš pradžių susidomėjo metalu ir baigė atitinkamus mokslus Kookmin universitete. Vėliau likimas korėjietį nubloškė į Londoną. Ten Karališkajame meno koledže jis baigė stiklo meną. Grįžęs į gimtinę Park svariai prisidėjo prie šiuolaikinio stiklo meno vystymo šalyje. Kai pamatėme tarp kūrinių besisukiojantį ir paskutines eksponavimo detales koreguojantį pilietį, supratome, kad tai – pats

O jūs grybai, grybai – jūs patinkat man! Kaip atsispirti keramikės Laura Jean Forrester voveraitėms?

autorius. Azijietiška kukliai nusišypsojęs ir nusiženkęs, jis pristatė mus galerijos direktorei. Maloni Hyojung Kim įteikė savo vizitinę ir net padovanojo gražiai išleistą Sung-Won darbų katalogą. Nežinia, ar Lietuvos vardas paveikė, ar ant mūsų kaklų kabantys spaudos atstovų pažymėjimai... Norintys susipažinti su palyginus jaunu P. Korėjos stiklo menu gali tai padaryti užklydę į galerijos svetainę www.gallerysklo.com.

Adam Blaue Gallery paviljone pristatytos septynios Verushka Vagan stiklinės mozaikos („kiln fired glass/dot de verre“). Koketiški, dekadentiški,

Koketiškos Verushka Vagen stiklo mozaikos užbūrė ne vieną meno gerbėją! Ramunės Zdanavičiūtės nuotraukos

atspindintys 1920-1930 m. dvasią „plaštakių“ portretai su būdingais to meto vardais – Bianca, Ginger, Carmen, Rose... Atrodo, jie iškart pagavo lankytojų žvilgsnį, nes jau pirmą dieną prie šių kūrinių atsirado taip pageidaujami galerininkų raudoni taškai. Buvusi tapytoja Vagan pamėgo stiklo deginimo krosnyje techniką. Jos portretai, nors ir įkvėpti praėjusios epochos dvasios, labai suprantami ir atpažįstami šiuolaikiniam žiūrovui, nes, pasak pačios menininkės, „emocijos, užfiksuotos tuose veiduose, nepasikeitė, tai ir mūsų išgyvenimai“.

Šiame paviljone taipogi matėme ir Marc Petrovic stiklo darbus – „Bluebirds and Cowbirds“, „Solstice“ ir kt. Atskleidžiančios kūrėjo ryšį su gamta, raminančios akį glėžnos skulptūros galėtų atrasti užuovėją daugelio meno mylėtojų interjeruose.

Iš Albuquerque, NM, atkeliavusi „Palette Contemporary“ į SOFA atvežė išties nebūdingų stiklo darbų – senovinio modelio radijo imtuvų. Iš pažiūros atrodantys kaip taikomojo meno objektas, jie iš tikrųjų yra veikiančios buitinės technikos pavyzdžiai. Iš šių aparatų tikrai galima klausyti radijo laidų! Mums, ne vieną dešimtmetį dirbusiems radijo srityje, šie aparatai buvo ypač įdomūs. Į SOFA buvo atvežti tik trys, nors pačioje galerijoje jų siūloma per 70 skirtingų. Bet tai ir suprantama – dėl didelio jų gabarito ir svorio. Vienas, kuris ypač patraukė dėmesį, – 1937 m. „Sparton“ firmos radijo imtuvas (modelis 867) iš mėlyno stiklo, kurio dizainą sukūrė Richmond, CA, gyvenantis Zak Timan. Šis radijas sveria daugiau nei 60 svarų! Jo kaina – 14,000 dol. Beje, šalia stovėjęs alyvmedžio „Sparton“ radijo imtuvas (modelis 768), suprojektuotas Alburquerque dizainerio Herschel Weiss, buvo parduotas už solidžią, bet gerokai mažesnę sumą – 1,850 dol. Belieka atsiminti, kaip įsisteigus radijui tarpukario Lietuvoje trimitavo pirmas radiofono direktorius, poetas Petras Babickas: „Dio, adio – radijas atgijo...“ Reiktų pridurti, jog šios galerijos parduodamus imtuvus meistriškai restauruoja žmogus, kuris nuo vaikystės mėgo senus radijus – Richard Majestic. Ir pavardė jo iškalbinga, nes iki 1934 m. taip vadinosi („Majestic“) radijo imtuvai, kurie buvo gaminami Čikagoje. Žvilgterkite į šios galerijos patrauklią internetinę svetainę (www.palettecontemporary.com) – gal ir jūs susigundysite koki „saldainiuką“ įsigyti. Beje, galerija prekiauja ne tik radijo imtuvais – čia siūloma ir įdomios juvelyrikos, puikių tiražuotų atspaudų (pvz., Wassily Kandinsky), tapybos, medžio, molio, metalo dirbinių. Įsigyti: www.palettecontemporary.com

O, jūs grybai, grybai...

Kaip visada, SOFA pristato ir nemažai keramikų. Iš tolimojo Nova Scotia uostamiesčio Halifax į parodą įdomių kūrinių atvežė „Studio 21“. Dėmesį patraukė ant lentynos išrikiuotos dėžės su daržo ir miško gėrybėmis. Kai galerijos atstovas – arba darbų autorius – pamato, kad lankytojai atidžiai studijuoja koki eksponatą, paprastai prieina pasilabinti. Taip mes susipažinome su simpatiška jauna kera-

Kiekvieną savo darbą Dan Dailey pradeda nuo piešinio.

Vieno iš populiariausių SOFA menininkų – korėjiečio Sung-Won Park stiklo skulptūra.

Čikagiečių galerijoje „Victor Armendariz“ žiurovų dėmesį traukė dramatiška Rose Freymuth-Frazier drobė „Horsemen of the Metropolis“.

mike Laura Jean Forrester. Ji vaizdžiai papasakojo apie savo vaikystę, praleistą ūkininkų turguje, savo tėvų daržovių kioske. Šiandien šie prisiminimai – jos kūrybinio įkvėpimo šaltinis. Švelnių pastelinių atspalvių keraminės dėžutės prikrautos įvairių daržovių ir grybų: pomidorų, žirnelių, pastarnokų, salotų, voveraičių. Laura taip pat kuria glėžnas ir malonias akiai keraminkines puokštes. Tai nedidelio formato taikomasis menas, kuriuo drąsiai galima puošti savo virtuvę. Susipažinkite su šios jaunos ir kitų, jau įsitvirtinusių, menininkų kūryba galerijos svetainėje www.studio21.ca.

Carinės Rusijos pėdsakai

Erdvinis menas vis labiau užkariauja kūrėjų dėmesį, ir „George Billis Gallery“ iš New Yorko, atvežusi judančias David Barnett mechanines skulptūras, kurias pats menininkas apibūdina kaip „constructions/collages“, tai tik patvirtino. Šiam kūrėjui vaizduotės tikrai netrūksta. Jis naudoja viską, kas pasitaiko po ranka, garaže ar rūsyje, – medienos, skardos atliekas, senus kiliminius siūlus, molį, akrilinius dažus. Labai teatrališka jo 2017 m. sukurta kompozicija „Showtime: Hommage to Jean Antoine Watteau“ (dydis 16.5 x 23 x 10). Šio darbo įkvėpimo šaltiniu Barnett įvardijo savo mėgstamo tapytojo Watteau drobę „Pierrot“. Buvo įdomu pasikalbėti su menininku. Jo didelės, iškalbingos akys piršo mintį, kad David galbūt turi litvakiško kraujo. Kas tai – nesuprato menininkas. Paaiškinus, kad litvakai yra žydai emigrantai iš carinės Rusijos, jis patvirtino, jog tikrai jo seneliai imigravo į Ameriką iš Rusijos, tik nežinaš iš kokio miesto ar štetelio.

Dailininkas negalėjo atsistebėti: „Bet kaip jūs tai žinote?“ Atsakėme: „Tai atsispindi Jūsų kūryboje ir veide“. Jau kiek dienų praėjo nuo parodos, bet jo besisukantis velnio ratas („Toy Story“) tebėra atmintyje. Jis dvelkia carinės Rusijos laikų Lietuvos dvasia – pasaulio, kurio nebėra...

Baltų kūrėjų pėdsakų buvo nedaug

Ankstesnėse parodose visuomet būdavo Baltijos šalių dailininkų darbų. Šiomet nedalyvavo Carpinteria, CA, įsikūrusi „Contemporary Artifact“ galerija, kuri praeityje eksponuodavo Rimo Čiurlionio tapybos darbus. Kaip, beje, nematėme ir Wilmette, IL, gyvenančio latvio Pėterio Freimano vadovaujamos „Kiel Arto“. Galerijos parduodami spalvingi kavos staliukai (beje, gaminami Latvijoje) iš automobilių laužo, sulaukę nemažo lankytojų susidomėjimo, buvo tikrai įdomūs, spalvingi ir nebūdingi. Kai pernai mes bendravome su galerijos savininku, jis atvirai prisipažino, kad, jei pastangos pa-

Į gilią senovę naujomis akimis žvelgia galerijos „Phoenix Ancient Art“ eksponatai.

siteisins, mielai grįš 2017 metais... Deja, turbūt brangus dalyvio mokestis ne kiekvienam galerininkui yra įkandamas. Nors čikagiečių mėgstama juvelyrinės parduotuvė „Sabia“ ir vėl siūlė savo ža-

vingus „akmeniukus“, jų atstovaujamo, New Yorke gyvenančio Alekso Šepkaus juvelyrinės darbų tarp jų nebuvo. Tačiau parduotuvės atstovė patvirtino: „Alex's works still sell very well“.

Tačiau kaip ir pernai parodoje užtikome kito lietuvių juvelyro – Artūro Ragauskos – darbų, kuriuos pristatė Čikagoje veikianti „Pistachio“ galerija. Kaune gimęs, Lietuvos dailės akademijoje studijavęs brangakmenių, metalo apdirbimą bei juvelyrinį dizainą, menininkas kurį laiką savo kūrinius parduodė taip vadinamoje Jewelry Row (ties Wabash ir Madison gatvių sakryža Čikagoje), kur susispietę daug juvelyrinių dirbinių parduotuvė, vėliau įkūrė savo studiją. Savo kūryboje A. Ragauskas stengiasi naudoti skirtingas metalo apdirbimo technikas, jungti senąjį pasaulį su naujuoju, jam patinka naujų formų ir senos stilištos deriniai – tai atsispindėjo ir parodoje rodyti juvelyro žiedai.

Šiame straipsnyje mes nesistengėme aprašyti visos meno gausybės Navy Pier rūmuose pirmosiomis lapkričio dienomis. Tai tik maža mūsų išpūdžių nuotrupos. Esame įsitikinę, kad kiekvienas dalyvis išgyveno savas, nepakartojamas akimirkas.

Ką pasiūlys jubiliejinė, 25-oji paroda?

Kasmet SOFA sutraukia vis didesnę minią. Šiomet paroda aplankė daugiau nei 36,000 lankytojų – tai 4,000 daugiau negu pernai. Didelio dėmesio sulaukė ir įvairios paskaitos, diskusijos, kurios yra neatskiriama SOFA dalis (jau vien ko vertas keramikos grandas Dan Daily seminaras). Jų būta per 60, o jose apsilankė daugiau nei 2,200 dalyvių. Entuziazmas tryško kiekviename jaukiame parodos salės Navy Pier kampelyje. Vien tai rodo, jog rengėjų lūkesčiai pasiteisino. Gerais pardavimo rodikliais galėjo pasidžiaugti ne viena galerija.

Štai „Kristen Muenster Projects“ iš San Francisco, CA, pardavė net 23 David Huang varines vazas („vessels“). Meno mylėtojai aktyviai grobstė ir italo Lino Tagliapietra („Schantz Gallery“, Stockbridge, MA) bei korėjiečio Sun Won Park („Gallery Sklo“ iš Seulo) stiklo darbus. „Traver Gallery“ iš Seattle, WA, pardavė beveik visus Mel Douglas stiklo kūrinius. Atrodo, kad meno gerbėjų „Vėjų mieste“ netrūksta, ir šios didingos parodos tradicijos bus sėkmingai tęsiamos toliau. SOFA CHICAGO 2018 vyks kitų metų lapkričio 1-4 dienomis. Nežinome, kurios galerijos kitais metais dalyvaus, bet tikrai žinome, kad mudu ten pasistengsime būti! Ir gal su jumis susitikti?

Šmaikštusis Banksy nutarė „pakoreguoti“ karalienės Elžbietos portretą Disnėjaus dvasioje. Dešimtys svarų kupiūra buvo parduota už kiek solidesnę sumą.

Daugiau informacijos apie SOFA rasite internetinėje svetainėje www.sofaexpo.com

Parengė Vitalius Zaikauskas

LIETUVA IR PASAULIS

KAM ministras vieši Kanadoje

Vilnius/Vancouver (KAM, „Draugo“ info) – Krašto apsaugos ministras Raimundas Karoblis dalyvavo Vancouveryje, Kanadoje, vykusiame Jungtinių Tautų (JT) gynybos ministrų susitikime, kur Lietuvos karių dalyvavimas vokiečių kontingento sudėtyje JT operacijoje MINUSMA buvo pateiktas kaip „išmaniojo išpareigojimo“ pavyzdys, o ministras pakviestas sakyti kalbą pagrindinėje renginio sesijoje.

Savo kalboje krašto apsaugos ministras pabrėžė, kad Lietuva ir toliau sieks prisidėti prie saugumo stiprinimo Jungtinių Tautų rėmuose ir pažymėjo, jog Lietuva yra nuoširdi Jungtinių Tautų organizacijos sisteminės reformos, kurios esmė – saugumą ir stabilumą užtikrinti integraliai, šalininkė.

Ministras atkreipė dėmesį, kad Lietuva, būdama palyginti nedidele valstybe, ieško efektyvesnių dvišalių ir daugiašalių mechanizmų, kurie leistų svariau prisidėti prie saugumo ir stabilumo plėtros pasaulyje. Vienas iš pavyzdžių, kurį pateikė krašto apsau-

gos ministras – tai aktyvus abipusis Lietuvos bendradarbiavimas su Vokietija, kurios kontingentų sudėtyje Lietuva dalyvauja tarptautinėse operacijose (angl. EUNAVFOR MED SOPHIA ir JT MINUSMA).

Vokietija savo ruožtu taip pat teikia didelį indėlį užtikrindama Lietuvos saugumą – Lietuvoje dislokuoto NATO priešakinio pajėgų bataliono kovinės grupės pagrindą sudaro ir jai vadovauja Vokietijos kariai.

Šiuo metu ministras R. Karoblis lankosi Kanadoje, lankėsi Halifaxe, kur dalyvavo tarptautiniame saugumo forume. Forume bus aptariami tarptautiniai saugumo iššūkiai, priemonės, kurių transatlantinė bendruomenė turėtų imtis juos įveikti. Ministras čia pasisakė tema – „Gyventi ir mirti Rusijos kaimynystėje“, pasakojo apie patiriamus saugumo ir kitus iššūkius gyvenant agresyvaus kaimyno pašonėje.

Ministras R. Karoblis susitiko su Kanados gynybos ministru Harjit Singh Sajjan ir aptarė bendradarbiavimą.

Lietuvos patirtis – pavyzdys Europai

Goteborgas, Švedija (Bernardinai.lt, prezidentūros info) – Švedijoje susirinkę ES šalių vadovai aptaria, kaip švietimas ir kultūra gali prisidėti prie ES vertybių apsaugos. Susitikime ypatingas dėmesys skiriamas kovai su melagingomis naujienomis ir antieuropine propaganda, todėl šalies prezidentė Dalia Grybauskaitė Europos šalių vadovams pristatė Lietuvos patirtį.

Prezidentės teigimu, Lietuva puikiai supranta propagandos žalą valstybei, žino, kaip su ja kovoti, ir šia patirtimi dalijasi su kitomis ES šalimis.

Būtent Lietuvos iniciatyva prieš 2 metus ES buvo įkurtos strateginės komunikacijos komandos, kurios padeda atpažinti melagingas naujienas ir išsklaidyti propagandos mitus.

Pavyzdžiu Europai tampa ir pilietiška Lietuvos žiniasklaida, kuri pati imasi iniciatyvos šviesti ir saugoti žmones nuo melo. Po Lietuvos mokyklas keliaujantys žurnalistai, padedantys jauniems žmonėms atpažinti propagandą, drauge su pasauline informacijos milžine „Google“ kuriama pažangi „melagingų naujienų gaudyklė“, operatyvi reakcija į propagandos mitus ir jų dekonstravimas internetinėje erdvėje – tai svarbiausia Lietuvos gynybinė linija informaciniame kare.

Lietuvos viešąją erdvę saugo ir strateginės komunikacijos padaliniai

Konsultuojasi dėl „Magnickio sąrašo“

Vilnius (BNS) – Užsienio reikalų ministerija (URM) konsultuojasi su užsienio partneriais, kokius Rusijos pareigūnus įtraukti į „juodąjį sąrašą“ dėl korupcijos, pinigų plovimo ar žmogaus teisių pažeidimo. Seimui priėmus vadinamąjį Magnickio įstatymą.

Už sąrašo parengimą atsakingi užsienio reikalų ir vidaus reikalų ministrai. Įstatymas, kurio pagrindu bus kuriamas „juodasis sąrašas“, išgalios nuo kitų metų.

Naujos avaringumo keliuose priežastys

Vilnius (LRT.lt) – Lietuvoje iki lapkričio vidurio šiemet žuvo 167 žmonės. Eismo įvykių ir sužeistųjų padaugėjo beveik dešimtadaliu. Lapkričio 19-ąją visoje Lietuvoje buvo orga-

valstybės institucijose, kurie fiksuoja informacines atakas ir padeda žiniasklaidai jas atskleisti.

Prezidentė pabrėžė, kad tokio susitelkimo bei sąmoningumo reikia ir visos ES mastu.

Su įžūliu melagingų naujienų antplūdžiu susiduria ne tik Lietuva, bet ir Jungtinė Karalystė, Ispanija, Prancūzija, Vokietija, kitos Europos šalys. Todėl itin svarbu, kad ES kultūros ir švietimo iniciatyvos gintų ES vertybes ir padėtų stiprinti Europos žmonių atsparumą melui. Tam būtina investuoti į tikslines kultūrinės programos, skirti daugiau lėšų kovai su propaganda, stiprinti ES padalinius, padedančius atpažinti ir paneigti melagingas žinias.

Lietuva tapo penktąja valstybe pasaulyje, priėmusia panašų įstatymą. Jie susiję su korupcija aukščiausiose Kremliaus sluoksniuose tyrusio ir viešinusio advokato Sergejaus Magnickio mirtimi Rusijos kalėjime.

Anksčiau tokius įstatymus priėmė Jungtinės Valstijos, Kanada, Britanija ir Estija.

Rusija pažadėjo imtis atsakomųjų priemonių ir uždrausti į šalį atvykti grupei Lietuvos piliečių.

nizuotos žvakučių uždegimo pakelėse akcijos už žuvusius eismo įvykiuose.

Daugiausiai eismo nelaimių įvyksta dėl per didelio greičio, vairavimo apsvaigus ir naudojimosi telefonu.

Pchenjanas: derybų su JAV kol kas nebus

Ženeva (Diena.lt) – Šiaurės Korėja atmeta galimybę derėtis su JAV dėl savo branduolinių ginklų, kol amerikiečių kariai kartu su Pietų Korėja tęs maneversus. Pchenjanas išlaikys savo branduolinio ginklo programą kaip atgrasymą JAV, pareiškė Šiaurės Korėjos ambasadorius Jungtinėse Tau-

tose (JT) Han Tae Song.

Anot jo, JAV tęsia maneversus, kuriuose naudojami branduoliniai ginklai, lėktuvnešiai ir strateginiai bombonešiai. Jau taikomas JAV sankcijas jo izoliuotai šaliai ambasadorius pavadino „dideliu nusizengimu žmogaus teisėms“.

„Priešinčiausi panaudoti atominį ginklą“

Washingtonas (ELTA) – JAV oro pajėgų generolas John Hyten teigė, kad priešintūsi, jei prezidentas Donald Trump įsakytų „neteisėtai“ panaudoti atominį ginklą.

Generolas teigė labai daug galvojęs apie savo atsakymą tuo atveju, jei gautų tokį įsakymą iš prezidento. „Atrodo, kad daug žmonių galvoja, jog mes esame kvaili. Mes nesame kvaili žmonės. Apie šiuos dalykus galvojame labai daug. Kai turi tokią atsakomybę, kaip

gali apie tai negalvoti?“, – sakė D. Hyten.

Už JAV branduolinio arsenalo priežiūrą atsakingas generolas paaikino, kaip vyktų procesas, gavus įsakymą iš prezidento panaudoti branduolinį ginklą.

D. Trump ne kartą apsikeitė grasinimais su Šiaurės Korėja. Savo pirmosios kalbos Jungtinėse Tautose (JT) metu, prezidentas žadėjo prireikus „visiškai sunaikinti“ 26 mln. gyventojų turinčią šalį.

Rusija vetavo antrą JT rezoliuciją dėl Sirijos

New Yorkas (ELTA) – Rusija per vos kelias dienas vetavo jau antrą Jungtinių Tautų (JT) Saugumo Tarybos rezoliuciją, kuria būtų buvęs pratęstas tarptautinis tyrimas dėl cheminių atakų Sirijoje. Vakarų šalys pasmerkė tokį Rusijos žingsnį.

Tai – jau vienuoliktas kartas, kai Maskva pasinaudojo veto teise JT, kad paremtų savo sąjungininkę Siriją.

Dar anksčiau Rusija buvo bloka-vusi JAV siūlymą, kad Jungtinis tyrimų mechanizmas (JIM) veiklą pratę-

tų dar metams.

Jungtinis tyrimų mechanizmo tikslas – nustatyti cheminių atakų rengėjus. Tai – vienintelė oficiali misija, tirianti cheminių ginklų naudojimą Sirijoje.

Maskva negailėjo kritikos misijai, kai ši apkaltino Sirijos valdžią dėl šių metų balandį įvykdytos cheminės atakos, panaudojant mirtiną nervus paralyžiuojančią medžiagą. Sirija, savo ruožtu, neigia naudojusi draudžiamus cheminius ginklus.

JAV supykde Palestiniečius

Washingtonas (ELTA) – Palestinos išsilaivimo organizacija (PIO) pagrasino užšaldyti santykius su JAV, jei šie įgyvendins savo ketinimą Washingtone uždaryti PIO biurą.

PIO generalinis sekretorius Saeb Erekat JAV ketinimą pavadino „nepriimtiniu“.

PIO, kurią tarptautinė bendruomenė laiko visus palestiniečius atstovaujančia organizacija, JAV sostinėje savo biurą atidarė 1994 m. Nuo to laiko tai yra pirmas kartas, kai JAV Valstybės departamentas atsisakė organizacijai išduoti šešių mėnesių trukmės veiklos licenciją.

Valstybės departamento pareigūnai kaip tokio sprendimo priežastį įvardijo „tam tikrus palestiniečių lyderių pasisakymus“ Tarptautinio baudžiamojo teismo (TBT) atžvilgiu.

Prezidentas Donald Trump turi 90 dienų tam, jog nuspręstų, ar PIO galės toliau Washingtone turėti savo biurą. Tam reikia, kad palestiniečiai vykdytų „tiesioginį ir reikšmingą dialogą su Izraeliu“, teigia JAV Valstybės departamentas.

Taikos procesas tarp Izraelio ir Palestinos yra sustojęs nuo 2014 m., kai JAV nesėkmingai bandė tarpininkauti sprendžiant nesutarimus.

NATO durys yra atviros Ukrainai

Halifax, Kanada (LRT.lt) – Durys Ukrainai yra atviros, tačiau sprendimą dėl jos priėmimo į savo gretas turės priimti visos 29 Aljanso narės, per Tarptautinį Halifaxo forumą pareiškė NATO generalinis sekretorius Jens Stoltenberg.

„NATO durys yra atviros, ir geriausias to įrodymas yra, kad nuo Šaltojo karo pabaigos iki dabar NATO narių skaičius beveik padvigubėjo. Be to, šiemet taip pat sulaukėme naujos narės. Pavasarį prie mūsų prisijungė Juodkalnija, ir NATO (dabar) turi 29 nares. Taigi, NATO durys yra atviros.“

Žinoma, norint tapti NATO nare, būtina įvykdyti Aljanso reikalavimus, reformuotis. Tiek Gruzija, tiek Ukraina dabar yra susikongravusios į reformas, gynybos institutų modernizavimą, kovą su korupcija ir demokratiškesnių institutų stiprinimą“, – cituojamas J. Stoltenberg.

Paklaustas, kaip Aljansas vertina

J. Stoltenberg pasisakymas pradžiugino ukrainiečius. Thompsoncitizen.net nuotr.

Ukrainos ir Gruzijos galimybes tapti NATO narėmis, J. Stoltenberg pabrėžė, kad visi sąjungininkai, įskaitant Kanadą, padeda toms šalims įgyvendinti reikalingas reformas.

„Galų gale, priimti ar nepriimti naujų narių, spres 29 NATO šalys narės. Niekas kitas neturi teisės kištis ar vetuoti tokio proceso. Kiekviena suvereni valstybė turi teisę savarankiškai spręsti savo kelią“, – sakė jis.

Gediminas Merkys

Privalu universitetui grąžinti autonomiją

Atkelta iš 3 psl.

Gediminas Merkys

Lietuvoje P. Baršauskas yra neoliberalios antikonstitucinės aukštojo mokslo reformos vėliavnešys ir trubadūras. Kokia reforma, toks ir trubadūras.

Autonominė aukštųjų mokyklų tvarka kelia abejonų dėl mokslo kokybės. Švietimo įstaigos tampa paveikios klybiniams interesams, kurie nedažnai įgauna klientelizmo, nepotizmo bruožų. Ar verta tuomet stebėtis, kai mokslo tarybose atsiranda abejotinos reputacijos verslo grupių atstovų arba dėstytojų tampa mokslo srityje nieko žybaus nenuveikę asmenys, o tuo tarpu profesorai lieka be darbo?

Buvo ir tebėra klaidingai galvojama, kad aukštojo mokslo gerovės Lietuvoje kliūtis yra universitetų autonomija. Asocijuotos verslo struktūros, dalis technokratų aiškino valdžiai ir mokslininkams: „kur tai matyta, kad pavaldiniai išsirenka savo bosą... Iš čia visa betvarkė, šitai aukštosios mokyklos savęs niekada nereformuos“. 2009 m. liberalų ir konservatorių dauguma Seime buldozeriu priėmė antikonstitucinį Mokslo ir studijų įstatymą. Pastarasis nugalingo akademinę bendruomenę ir formaliai visą valdžią suteikė tarybai, o realiai – vien rektoriui. Taryba – kviestinis, nuolatinai nedirbantis, dažnai internetu posėdžiaujantis ir iš esmės fiktyvus valdymo organas. LR Konstitucinis teismas 2011 m. pabaigoje konstatavo daugybinius (apie 40) Konstitucijos pažeidimus. Ne visi pažeidimai ištaisyti iki šiol. Būtent šis įstatymas atvedė į universitetų valdymą tokius veikėjus, kaip KTU rektorius P. Baršauskas, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto tarybos narys Raimondas Kurlinskis (šiuo metu teisėsaugos kaltinamas politinės korupcijos organizavimu šalyje, dėl to Lietuvoje dabar byra parlamentinė liberalų partija – aut. past.). Liberalams, kaip juridiniam asmeniui, pareikšti kaltinimai politine korupcija, tad partija netenka valstybės dotacijos ir šiuo metu žlunga. Tas siūlelis pradėjo vyntis nuo LSMU tarybos nario R. Kurlinskio ir koncerno „MG Baltic“ politinės korupcijos bylos.

Kai kuriuose universitetuose, pvz., KTU, piktaudžiavimai įgavo ypač atgrasias formas. Įvyko protu nesuvokiamas dalykas, perkant privataus universiteto ISM akcijas. Viešas valstybinio universiteto lėšas P. Baršauskas ir jo kišeninė taryba nutenkino į privataus koncerno „Arvi“ rankas, gelbėdami pastarąjį nuo nemokumo krizės... Akivaizdžiai korupcinį sandorį tarsi liūtas gynė buvęs Seimo pirmininkas ir švietimo, mokslo ir kultūros komiteto narys Vydas Gedvilas. Kai nebeišrinko į Seimą, buvo

pakviestas į „Arvi“ koncerno viceprezidento pareigas. Kas paneigs, kad tai nėra lietuviška G. Šrioderio versija, kuomet buvęs kancleris nuėjo viceprezidentu į „Gazprom“? Viskas iki šiol pridengta „komercine paslaptimi“, kuri sandoriams, sudaromiems iš viešų lėšų, netaikytina iš principo. Net viešo intereso gynimo bylos kol kas nėra. Čia pažeistos ES direktyvos dėl viešųjų finansų skaidrumo. Valsybei dėl to gali tekti mokėti baudas. KTU taryba ne teisėtai, be rinkimų, prasitęsė savo įgaliojimus, ne teisėtai perrinko rektoriumi P. Baršauską antrai kadencijai. P. Baršauskas KTU dėstytoju įdarbino žinomą TV žurnalistą Edmundą Jakilaitį, apipylė jį honorarais, apie kokius eilinis profesorius net nesvajuoja. Po to P. Baršauskas reguliariai svečio teisėmis dalyvavo E. Jakilaičio laidose, kurias pastarasis vedė visuomeninėje (valstybės mokesčių mokėtojų išlaikomoje) televizijoje.

Antra vertus, tikrai nereikia bijoti universitetų autonomijos. Tai ne privilegija, o garantas, kad universitetas ir mokslininkai kurs laisvai, nebus akademiniais kumečiais. Net viduramžiais klestėjo būtent tie miestai, kurie turėjo autonomiją – Magdeburgo teisės, o ne tie, kurie buvo po pasaulietiniu ar bažnytiniu feodalu.

Ar ne nuo tokios švietimo sistemos erudicinės korozijos kenčia gabūs, iš tiesų žinių siekiantys abiturientai, kurie, kaip rodo statistika, aukštojo mokslo studijas renkasi užsienyje, bet ne savo šalyje?

Paradoksas, bet Lietuvos aukštasis mokslas nėra jau toks prastas, kaip bandoma pavaizduoti. Ne visi jauni lietuvaičiai išvažiuoja į Vakarų tik juo-darbiais. Dalis pasirenka edukacinę emigraciją. Gabieji mūsų abiturientai, absolventai ten sėkmingai adaptuojasi. Nėra mums, pedagogams, didesnio džiaugsmo ir pasididžiavimo už jų sėkmę užsienyje. Nėra ir signalų, kad buvę mūsų ugdytiniai čia, Lietuvoje, nebūtų gavę tinkamų pagrindų, būtų privalėję kokius nors išlyginamuosius kursus lankyti. Dažniau gauname priešingą informaciją: „kaip lengva buvo ten nuvykus mokytis“. Tad ramia sąžine kviečiu visus tėvus drąsiai leisti savo vaikus Lietuvoje bent pirmąją studijų pakopą baigti. Išėjusius kviečiu taip pat leisti savo vaikus protėvių Tėvynėje bent laikinai pastudijuoti. Neapsigausite ir nebūsate apgauti.

Kokybė yra santykinis dydis ir ji negali būti sukurta be investicijų. Mes – aukštųjų mokyklų šakinė profsąjunga (LAMPSS) – domėjomės. Pasirodo, JAV mokslininkas gauna 9 kartus daugiau algos nei jo kolega lietuvis, vokiečiai 6–7 kartus daugiau, lenkas, čekas – 2–2,5 karto daugiau. Pseudoreformatoriams ir jų patronams valdžioje atsakau, naudodamas jų logiką ir jų leksiką: mūsų „paslaugos“ nėra

9 kartus prastesnės... Tas investicijų ir kokybės santykio stebuklas Lietuvoje vyksta todėl, kad mes nesame kažkokia žemesnioji kultūrinė rasė, kaip mums bando įkalti į galvą. Tokia žemesnė rasė niekur neegzistuoja. Tipinis Lietuvos pedagogas, docentas, profesorius pirmiausiai galvoja apie turinį, apie esmę ir kūrybą, bet ne apie pinigus. Iš čia ir kyla mūsų dvasinė galia. Kultūra, o mokslas – jos dalis yra labiausiai rezistentiška visuomeninės sąmonės forma. Būtent kultūra atspari okupacijoms, nepritekliui, ujimui, cenzūrai, persekiojimui, „smegenų plovimui“. Atokvėpio akimirka net GULAG-e kalinami inteligentai mokė jaunuolius ir vieni kitus kalbų, istorijos, fizikos.

Nepamenu, kas pasakė: „Jei manote, kad švietimas per brangu, tai pamėginkite pagyventi tarp neišsilavinusių žmonių...“ Nuo ko turėtume pradėti, kad vis dėlto mokslinių darbų plagiavimo atvejų būtų kuo mažiau, kad aukštojo mokslo kokybė augtų dar labiau ir universitetai pagal savo tikrąją paskirtį atliktų didžiąją apšvietos misiją?

Privalu nedelsiant atstatyti LR Konstitucijos veikimą aukštajame moksle. Sugrąžinti autonomiją. Visa kita pajudės savaime. Juk būtent laisvė ir demokratija sugeneruoja tvarias idėjas bei atsakingą veikimą. Visa tai buvo atimta iš universitetų 2009 m. Nuo to laiko jau eina net trečia Seimo kadencija, o LR Konstitucinio Teismo nurodymai neįvykdyti iki šiol. Padaryti tik keli antikonstitucinio įstatymo papūdravimai, nekeičiantys esmės. Autonomija yra ne privilegija, o istorijos, civilizacijos patikrinta apsauga, kad universitetai laisvai galėtų atlikti savo kilnią misiją. Paradoksas, absoliutinės monarchijos ar ankstyvojo kapitalizmo laikais universitetai turėjo realią autonomiją. Šiandien, demokratijos ir žmogaus teisių laikais, universitetų autonomiją bandoma redukuoti. Ne tik Lietuvoje.

Prievarta brukama ir įtvirtinama globalizmo, neoliberalizmo ideologija bei politinė praktika šiaudien luošina vieną subtiliausių civilizacijos išradimų – universitetą. Universiteto sudarymas reiškia ir sudarytą civilizaciją, dvasiškai iškastruotą kultūrą, nebestabdomą modernios barbarybės plitimą. Universitetas, deja, ir Vakaruose šiaudien verčiamas narvo beždžionėle, kuri turi maivytis, kad tik jai įmestų į narvą banano žievele.

Mums nuolat perša mintį, kad universitetas ruošia darbo rinkai, netgi konkrečiai darbo vietai. Tokiems seniai reikia atsakyti bent jau rūšiu žvilgsniu, nes jie nuvertina universitetą iki profesinės ar amatų mokyklos. Mes, kaip civilizacija ir Valstybė, apskritai išliksime tik tada, jei universitetai galės būti savimi.

Kalbėjosi Rasa Sėjonaitė

GERIAUSI PASAULYJE

Atkelta iš 1 psl.

„Tai – milžiniškas įvertinimas Lietuvai. Maža šalis aplenkė garsiausius pasaulio universitetus – Harvard, Cambridge, Oxford, Heidelberg. Mūsų komanda pasirūpino, kad Lietuvos vardas būtų garsiausias ir dažniausiai minimas sintetinės biologijos pasaulyje, todėl tikimės, kad ateityje bus lengviau pritraukti didelių užsienio kompanijų investicijas į mokslą mūsų regione“, – teigia komandos nariai.

„Sulaukę tokio viso pasaulio ‘iGEM’ komandų palaikymo ir stambių sintetinės biologijos kompanijų susidomėjimo, tikimės šio projekto į stalčių nepadėti ir plėtoti jį iki komercinio produkto. ‘Vilnius-Lithuania iGEM’ komandos projektas ‘SynORI’ yra itin patrauklus ir reikalingas viso sintetinės biologijos mokslo pažangai“, – pasakojo komandos vadovas G. Jakutis.

Vilniaus iGEM komandą nuo pat jos įkūrimo remia moderniųjų biotechnologijų bendrovė „Thermo Fisher Scientific“. Ji aprūpino studentų komandą moksliniams eksperimentams reikiama reagentais, kurie yra kuriami ir gaminami Vilniuje, o suteikta finansinė parama leidžia komandai išvykti į finalinį renginį Bostone. Šiomet

studentus taip pat rėmė ir pažangių medicinos technologijų bendrovė „Interlux“ bei laboratorinių tyrimų sprendimus siūlanti „Biotech“.

Konkursui pasibaigus komandos nariai išsiskirstyti neketina. Dauguma jų šiuo metu studijuoja paskutiniuose bakalauro ar magistrantūros studijų programų kursuose, todėl visų pirma sieks sėkmingai pabaigti mokslus universitete. Tuomet, pasak komandos, galbūt ateis laikas ir pirmajam Lietuvoje sintetinės biologijos startuoliui.

Komandos narės
Ugnės Kasperavičiūtės info

Vilniaus universiteto studentų komanda „Vilnius-Lithuania iGEM“ Komandos studentų sukurta ir per 10 mėnesių išvystyta idėja ne tik palengvins kasdinių eksperimentų su plazmidėmis vykdymo sąlygas, bet ir galės būti pritaikyta farmacijos pramonėje, kuriant sudėtingus metabolinius kelius ar gaminant biotechnologinius produktus, pavzdžiui, sudėtinius baltymus.

<http://draugokalendarius.org>

Atsisveikinant su garbiaja **Birute Verkelyte-Fedaravičiene**

DALIA POŠKIENĖ

Verkiant dangui ir žemei, žvarbią spalio dieną į paskutinę kelionę išlydėta viena iškiliausių Lietuvos dukrų – Birutė Verkelytė-Fedaravičienė. Senosiose Petrašiūnų kapinėse atsisveikinant su velione, susikauptus maldai, prisiminta Dievo pašauktos moters misija, jos gyvenimas, veikla. Kalbėjo prof. Vytautas Landsbergis, skautijos vardu – Aloyzas Jagminas, Lietuvai pagražinti draugijos pirmininkas Juozas Dingelis, Gervėčių bendruomenės pirmininkas Alfonsas Augulis ir kiti.

Kultūrologė, muziejininkė, aktyvi visuomenės veikėja, lietuviybės Pietryčių Lietuvoje puoselėtoja ir gynėja, žydų gelbėtoja karo metu, tremtinių globėja, viena iš Knygnešių ir „Vilnios“ draugijų steigėjų bei viena iš Lietuvos skautų sąjungos ir Lietuvai pagražinti draugijos atkūrėjų.

Birutės Verkelytės-Fedaravičienės mama Antanina Kisielytė kilusi iš bajorų giminės. Tai rodo išlikę jos tėvo Aleksandro Kisieliaus bajorystės dokumentai ir mokesčių kvitai. Ji mokėjo keletą kalbų, buvo aktyvi visuomenininkė, lietuviškų dainų skleidėja. Tėvas Pranas Verkėlis iki kariuomenės dirbo kaimo daraktoriumi. 1914 m. pašauktas į carinę kariuomenę. Už agitaciją tarnavusius lietuvius sugražinti į Lietuvą 1918 m. netoli Sankt Peterburgo buvo sušaudytas.

Birutė Verkelytė gimė 1915 m. kovo 4 d. Ji augo carinės Rusijos, o vėliau pilsudskinės Lenkijos okupuotame Vilniaus krašte. Tėvai ir giminės buvo aktyvūs lietuviybės puoselėtojai.

Garbioji jubiliatė Birutė Verkelytė-Fedaravičienė

Ji lankė „Ryto“ švietimo draugijos įsteigtą Palūšės lietuvišką pradinę mokyklą, vėliau – Vilniuje pradinę mokyklą „Žiburėlis“ trečiajį skyrių (3 klase). Baigusi pradinę mokyklą mokėsi Vytauto Didžiojo gimnazijoje, kur aktyviai įsitraukė į „Folkloro“, „Atžalos“ draugijų veiklą, lankė dramos būrelį (vėliau tapusį „Vaidilos“ teatru), dainavo gimnazijos chore, lankė meno pažinimo „Mildos“ kuopą, kur susipažino su M. K. Čiurlionio gyvenimu ir kūryba.

1926 m. buvo priimta į Prano Žižmaro atkurtą Vilniaus lietuvių skautų Gedimino draugovę. Tais pačiais metais, dalyvaujant garbės skautui Jonui Basanavičiui, Birutė davė skautės įžadus, kartu su kitais skautais prižiūrėjo senosiose Rasų kapinėse palaidotų Povilo Višinskio, Emilijos Vileikienės, Gabrieliaus Landsbergio-Žemkalnio, Mikalojaus Konstantino Čiurlionio ir šalimais gulinių Lietuvos kareivėlių kapus. 1927 m. dalyvavo dr. Jono Basanavičiaus laidotuvėse, nešė vainiką laidotuvių procesijos priekyje. J. Basanavičiaus paskatinta, Birutė rinko istorinę ir folklorinę medžiagą. Keliaudama po Vilniaus kraštą gerai susipažino su jo žmonėmis, jų vargais ir rūpesčiais ir kiek galėdama stengėsi jiems padėti. Birutė Verkelytė studijavo aukštojoje Politinių mokslų mokykloje. Studijų metais priklausė Vilniaus lietuvių studentų sąjungai, dalyvavo net ke-

A.a. Birutės Verkelytės-Fedaravičienės 100-ojo jubiliejus

Nuotraukos iš asmeninio archyvo

liuose choruose (studentų, Šv. Mikalojaus, bendrame Vilniaus lietuvių chore „Varpas“). Už lietuviškų dainų propagavimą lenkų okupuotame Vilniaus krašte okupacinės valdžios ne kartą buvo bausta pinigėmis baudomis.

Baigusi politinius mokslus, Birutė Verkelytė įsidarbino Lietuvos generaliniame konsulate, kuris Vokietijai užpuolus Lenkiją buvo atidarytas Vilniuje. B. Fedaravičienė gelbėjo tūkstančius lenkų ir žydų. Nepaisydama gresiančio pavojaus, kartu su konsulu Sugiharū ir generaliniu konsulu Antanu Trimaku išdavė tranzitines Lietuvos vizas ir padėjo žydų bendruomenės atstovams, bėgantiems į Europą nuo nacių, Vokietijos ir Sovietų Sąjungos okupacijų. Jai teko dirbti ir sekretorės, ir mašininkės, ir scenografės darbus. Per jos rankas perėjo tūkstančiai lenkų ir žydų tautybės žmonių. Generalinį konsulatą užplūdo daugybė karo pabėgėlių, kariškių, politikų, mokslininkų, žymių visuomenės veikėjų, verslininkų, paprastų žmonių. Nors ir dirbdama labai sunkiomis sąlygomis, bet į prašančiųjų norus visada atsižvelgdavo.

Apie B. Verkelytės darbą Generaliniame konsulate ir to meto įvykius Vilniuje 2010 m. yra sukurtas dokumentinis filmas „Lietuvos Generalinis konsultatas Vilniuje 1939 metais“.

Konsulate B. Verkelytė dirbo iki 1940 m. birželio 30 d. ir, jeigu ne karai, kitos negandos, jos gyvenimas galėjo susiklostyti visai kitaip, nes pasižymėjo kaip puiki politikė ir diplomatė.

Prasidėjus sovietinei okupacijai Birutė Verkelytė grįžo į Kauną, sukūrė šeimą. Kartu su vyru, gydytoju Petru Fedaravičiumi, padėjo gelbėti žydų šeimas. Po karo kurį laiką dirbo Raudonojo Kryžiaus draugijoje, rūpinosi skurstančiomis šeimomis, našlaičiais. 1948–1971 m. dirbo kultūrinę – švietėjišką darbą tuometiniuose Kauno politechnikos, Mokslų akademijos Statybos ir architektūros bei Kūno kultūros institutuose, 1960–1971 m. dirbo instituto bibliotekos vedėja.

Reikšmingas yra jos 23 metų darbas Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus Liaudies meno skyriuje. Laisvą nuo darbo laiką skyrė M. K. Čiurlionio

palikimo studijoms. Jos ilgamečio triūso dėka atstatyti pirminiai paveikslų pavadinimai ir patikslintos kūrinių sukūrimo datos, ji parengė paveikslų katalogą ir jų eksponavimo istoriją. Taip gimė leidinys „M. K. Čiurlionis. Paveiksiai. Eskizai. Mintys“ (1997).

Reikšminga ir turtinga yra Birutės Fedaravičienės veikla gaivinanti ir išlaikanti lietuvių okupacinėmis sąlygomis Vilniaus krašte. Ši patirtis kūrybiškai buvo pritaikyta ir sovietmečiu Rytų Lietuvoje, ir lietuvių etninėse žemėse už dabartinės Lietuvos sienų – Gudijoje (Apsos, Gervėčių, Peleos, Vydžių ir kituose lietuvių gyvenamuose kraštuose). Į šį kilnų darbą B. Verkelytė-Fedaravičienė įtraukė ne tik tų kraštų šviesuomenę, bet ir patriotiškai nusiteikusius Lietuvos žmones. Iš tuometinės valdžios reikalavo, kad tautiečių mokymas bei pamaldos bažnyčiose vyktų lietuvių kalba. Bendro atkaklaus darbo dėka, nors ir labai pavėluotai, buvo pasiekta, kad Gervėčių ir Peleos krašte vyktų lietuviškos mokyklos, o pamaldos bažnyčiose vyktų ir lietuvių kalba.

Šių kraštų žmonės bei išeivija yra susibūre į tarptautinį Gervėčių klubą (jos garbės narė yra Birutė Fedaravičienė), o susietų su šiais kraštais žmonių gyvenimas atsispindi nuo 1993 m. leidžiamame mėnraštyje „Lietuvių godos“. Kilni lietuvaitė didelę gyvenimo dalį skyrė etninių lietuvių žemių sargybai. Jos dėka Gervėčių, Peleos lietuviai galėjo visada atsiremti ir pasiguosti „savo motulei“, kurią vadino tiesiog Birutė. „B. Fedaravičienė ugdė mumyse meilę Lietuvai. Padėjo mums augti ir bręsti“.

Ypač ryškūs yra Birutės Verkelytės-Fedaravičienės veiklos ženklai Sąjūdžio bei atkurtos Nepriklausomos Lietuvos metais. Jos dėka Kaune, Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje, atstatyti sovietmečiu sunaikinti Nepriklausomos Lietuvos valstybingumo simboliai: paminklas „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“ ir „Knygnešių sienelė“.

Birutės Verkelytės-Fedaravičienės vardas įrašytas į istorinį kelią nuėjusios Lietuvai pagražinti draugijos istorijos puslapius. Tai jos dėka buvo susidomėta 1921–1940 m. veikusia kanauninko Juozo Tumo-Vaižganto vadovaujama draugija ir jos garbinga

Birutė Verkelytė-Fedaravičienė pasirašo knygoje.

Iš k.: D. Poškienė, Lietuvai pagražinti draugijos pirm. Juozas Dingelis, Birutė Fedaravičienė, Aldona Dingelienė, 2 eil.: Marytė Urbšytė ir Alfars Pakėnas.

istorija. 1949 m. Kaune iš NKVD ir kagėbistų deginamų senųjų Lietuvos archyvinų dokumentų laužo B. Verkelytė-Fedaravičienė nepastebėta ištraukė draugijos dokumentą – kvietimą į renginį, paskui archyvuose surado apie draugiją daugiau medžiagos, ją išsaugojo ir perdavė Draugijos atkūrimo iniciatyvinei grupei. Ypač tai nudžiugino mons. Kazimierą Vasiliauską, nes Juozas Tumas-Vaižgantas buvo jo krikšto tėvas. Vaižganto „Pragiedrulių“ sąsiuvinis jis išsaugojo net Vorkutos lageryuose ir po pamaldų skaitydavo juos kalinams.

B. Fedaravičienė buvo tremtinių globėja tikrąja to žodžio prasme. Ji ruošdavo ir siųsdavo siuntinius ištremtiesiems, sąžiningai ir dorai atlikdavo jai patikėtą darbą – skirstė ir siuntė pinigines perlaidas, kad tik išgyventų be kaltės Sibiro ledžemėse atsidūrę mūsų tautiečiai. O ir savo namuose glaudė ne vieną sugrįžusį iš tremties: šelpė maistu, drabužiais, išrūpindavo reikiamus dokumentus dirbdama net notare.

Net ir sulaukusi šimtmečio nepaliovo domėtis įvykiais Lietuvoje, išgyveno, kad Vilniuje vis dar nėra paminklo patriarchui Jonui Basanavičiui ir paminklo Lietuvos laisvės kovotojams Lukiškių aikštėje, ir, kaip sakė pati, negalėjo ramiai numirti, nes ne visi darbai nuveikti...

Šviesus šios paprastos, tačiau neeilinės moters gyvenimas ir veikla pagal autentiškus jos pačios pasakojimus, jos ir šeimos išsaugotą archyvinę medžiagą, spaudą, kitas informacines priemones, bendražygių ir bendraminčių prisiminimus atsispindi knygoje „Su

Lietuva širdy” (2015). Jos gyvenimą ir veiklą ženklina Valstybės apdovanojimai ir visų, ją pažinojusių, gyvoji atmintis.

1995 m. B. Fedaravičienė buvo apdovanota Žūvančiųjų gelbėjimo kryžiumi už žydų gelbėjimą holokausto metais bei LDK Gedimino ordino Pirmojo laipsnio medaliu. 2011 m. Prezidentė Dalia Grybauskaitė jai įteikė Garbės kryžių už nuopelnus Lietuvos diplomatinėje tarnyboje, o 2015 m. kovo 3 d. – Gedimino ordino Karininko kryžių. Visi šie apdovanojimai – už tarnybą Lietuvos generaliniame konsulate Vilniuje gelbstint Lenkijos karo pabėgėlius ir už pietryčių Lietuvos kultūros ir istorijos puoselėjimą. Aktyvios pilietinės veiklos pagal išgales nenutraukė iki gyvenimo pabaigos, parašais ir pasisakymais rėmė pastangas išsaugoti valstybinės kalbos monopolį Lietuvos piliečių pasuose.

Valstybės vadovė, Kauno istorinėje Prezidentūroje įteikdama apdovanojimą B. Fedaravičienei šimtojo jubiliejaus proga, sakė: „Į šią nepaprastą vienos moters biografiją telpa visa Lietuvos nepriklausomybės šimtmečio, kurį minėsime po trejų metų, istorija. Tai pavyzdys patriotizmo ir ištikimybės Lietuvai, jos kultūrai. Mūsų stiprybė – tokie žmonės kaip Birutė, kurių dėka esame laisvi ir nepriklausomi jau 25 metus”.

B. Verkelytė-Fedaravičienė mirė 2017 m. spalio 25 d., eidama 103-uosius metus.

Dalia Poškienė – LUMA prezidentė, LPD narė, LŽS narė.

A † A EUGENIJA (BAKAITYTĖ) HARVEY

Genutė mirė po sunkios ligos savo namuose Alta Loma, CA. 2017 m. lapkričio 16 d. vakare. Jos amžinojo poilsio vieta – šalia anksčiau mirusio vyro a. a. Richard.

Genutė gimė Lietuvoje, po karo apsigyveno Čikagoje, o pastaruosius ilgus metus gyveno Kalifornijoje. Velionės tėveliai buvo a. a. Jurgis ir a. a. Antanina.

Mes ilgai prisiminsime Genutės šypsena, gerumą, jos rūpestį, skirtą artimiesiems, jos meilę gamtai ir gyvūnams. Reiškiame užuojautą velionės giminėms bei draugams, gyvenantiems JAV, Anglijoje ir Lietuvoje.

Tegul a. a. Genutė ilsisi ramybėje.
Karolina Kubilienė su šeima.

**Skaitykite „Draugą“
oro uoste, autobuse,
vasarnamyje,
gamtoje – visur,
kur tik norite,
naudodamiesi iPad!**

**ATLANTIC
ExpressCorp.**

**SIUNTINIAI Į VISĄ
EUROPOS SĄJUNGĄ**

+ Ukraina, Baltarusija,
Moldova, Rusija

**Greičiausi
pristatymo terminai**

**Kiekviena dėžė nemokamai
apdrausta \$100**

Siūlome automobilių
gabavimą į visas pasaulio
šalis, automobilių pirkimą
iš visų JAV aukcionų,
asmens turto
perkraustymą

Siuntinių paėmimas iš namų

Asmeninės siuntos
708-907-3000

Sekite savo siuntas:
AtlanticExpressCorp.com/tracking

Centrinio ofiso adresas:
8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455

Siuntinių Priėmimo Vietos

Atlantic Express Centrinis Ofisas
8801 S. 78th Ave. Bridgeview, IL 60455
Tel: 708-907-3000

Rūta
6551 South Cass Ave Westmont, IL 60559
Tel: 630-964-7882

Eurus Deli
22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137
Tel: 630-469-4290

Biomed
360 Townline Rd. Mundelein, IL 60060
Tel: 847-566-6676

Royal Petal
188 E. Wend St. Lemont, IL 60439
Tel: 630-257-0339

Excel Insurance
5150 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641
Tel: 773-777-4700

Real Exteriors
3740 N. 25th Ave. Suite D Schiller Park, IL 60176
Tel: 847-671-1155

Lithuanian Plaza
9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465
Tel: 708-599-9866

Galos Caves
6501 W. Irving Park Rd. Chicago, IL 60634
Tel: 773-283-7701

Kunigaikščių Užieiga
6312 S. Harlem Ave. Summit, IL 60501
Tel: 708-594-5622

Biomed 2
4548 N. Harlem Ave. Harwood Heights, IL 60706
Tel: 773-656-2430

Kalyms
338 S. Rohlwing Rd. Palatine, IL 60074
Tel: 847-776-7766

Continental USA
2207 W. Chicago Ave. Chicago, IL 60622
Tel: 773-489-9770

Ina Stankevičienė
Adresas: 2711 W. 71st Street Chicago, IL 60629
Tel: 773-476-5999

**Šiuo metu jau
surinkinėjame
siuntas Kalėdoms!**

DANTŲ GYDYTOJAI

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą
Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai
4647 W 103 St, Oak Lawn, IL
Tel. 708-422-8260

ADVOKATAI

**Advokatas
GINTARAS P. ČEPĖNAS**
6436 S. Pulaski Rd.,
Chicago, IL 60629
Tel. 773-582-4500
Valandos pagal susitarimą

AKIŲ LIGOS

**DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS
DR. PAUL KNEPPER**
Akių ligos – chirurgija
150 E. Huron, Suite 1000
Chicago, IL 60611
Valandos susitarus
Tel. 312-337-1285

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

www.draugas.org

Padovanokite savo vaikams, anūkams ir draugams

DRAUGAS NEWS ir LITHUANIAN HERITAGE

prenumeratą.

Du leidiniai – viena prenumerata!

Kaina JAV – tik 45 dol.

Tai puiki dovana norintiems anglų kalba skaityti apie lietuvių reikalus: politiką, kultūrą, istoriją, meną, sportą, kulinariją ir kt.

www.draugas.org/news • www.draugas.org/lh • www.facebook.com/DraugasNews

PAS MUS IR APLINK MUS

■ **Brighton Park Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo** bažnyčioje (2745 W. 44th St., Chicago, IL), šį ketvirtadienį, lapkričio 23 d., 9 val. r. švėsime Padėkos dieną (Thanksgiving Day) su šv. Mišiomis trimis kalbomis (angliškai, lietuviškai ir ispaniškai). Šv. Mišias koncelebruos kun. Gediminas Keršys ir kun. Carlos Arancibia. Sekmadienį, lapkričio 26 d., 10 val. r., švėsime Kristaus Karaliaus šventę. Su šia švente baigiasi bažnyčios liturginiai metai. Eucharistijos šventimą atnašaus kun. Gediminas Keršys. Maloniai kviečiame visus dalyvauti.

■ **Korp! Giedra tradicinė šventė įvyks** Kristaus Karaliaus sekmadienį, lapkričio 26 d. Kviečiame gausiai dalyvauti, pagerbti žodininke ir prisiminti poetą Kazį Bradūną. Šventė prasidės 9 val. r. šv. Mišiomis Pal. J. Matulaičio misijoje Lemonte. 10:30 val. r. Ateitininkų namuose vyks šventės programa – poeto K. Bradūno gimimo 100-mečio paminėjimui skirta poezijos ir dainų pynė, kurią paruošė Giedrė Gillespie, sol. Dalia Lietuvninkienė ir kitos giedrininkės. Vaisės. Visi kviečiami dalyvauti.

■ **Lapkričio 26 d., sekmadienį, Lietuvos šau-**

lių sąjungos išėivijoje Vytauto Didžiojo šaulių rinktinė kviečia visus paminėti Lietuvos kariuomenės dieną. Paminėjimas prasidės 11 val. r. šv. Mišiomis Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje. Visus šaulius kviečiame dalyvauti pasipuošusius uniformomis. Prieš Mišias – iškilmingas vėliavų įnešimas. Po Mišių visus maloniai kviečiame minėjimą praleisti Šaulių namuose (2417 W 43rd. St., Chicago, IL 60632), kur 1 val. p. p. bus rodomas filmas „Nepaprasta auka“. Prieš filmo peržiūrą bus karšti pietūs, veiks baras. Įėjimo mokesčio nėra. Daugiau informacijos tel. 773-875-4531.

■ **Jaunimo centro 60-čio pokylis vyks** gruodžio 3 d., sekmadienį, Jaunimo centro didžiojoje salėje, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, IL 60636. 2 val. p. p. Jėzuitų koplyčioje bus aukojamos šv. Mišios už mirusius ir gyvus centro narius bei rėmėjus. 3 val. p. p. salėje koncertą atliks solistė Jūratė Švedaitė-Waller. Bus pietūs ir piniginė loterija. Maloniai kviečiame dalyvauti šioje šventėje. Daugiau informacijos tel. 708-447-4501 (Milda Šatienė) arba tel. 773-743-3196 (Zita Baltarmonas).

Palaimintojo Jurgio Matulaičio Misijos Choro XXII Kalėdinis Koncertas

PJM Misijos Mišrus Choras / Kamerinis Choras, vadovė Jūratė Grabliauskienė
PJM Vaikų Choras "Vyturis", vadovas Darius Polikaitis
akompaniatorius Martynas Matutis
Solistė Lijana Kopūstaitė-Pauletti / Solistė Agnė Giedraitytė
Skaitovė seselė Laimutė Kabišaitytė

Sekmadienį Gruodžio 10 d., 1:00 val. p.p.
14911 127th St., Lemont, IL 60439
Bilietai bus parduodami prieš ir po 11 val. ryto Mišių prie bažnyčios.
Suaugusiems – 15 dol. vaikams iki 12 metų – 5 dol.

Koncerto globėjas – Misijos direktorius kun. Algis Banulis S.J.

Lietuviai rengiasi Padėkos dienos eisenai

„Suktinio“ Padėkos dienos eisenos repeticija.

G. Elekšytės-Kniežos nuotr.

VIRGINIJA PETRAUSKIENĖ

Šiais metais lietuviai vėl išsiko-vojo teisę dalyvauti garsiojoje Čikagos eisenoje „McDonald's Thanksgiving Parade“, kuri vyks ketvirtadienį. Eisenoje kartu su kitais žygiuos per 100 lietuvių, įvairių organizacijų atstovų, jų priekyje eis tautinių šokių kolektyvo „Suktinis“ grupė. Šokėjai neš 99 geltonos, žalios ir raudonos spalvų vėliavas, atlikdami sutartinius judesius ir tokiu būdu sukurdami spalvingą reginį. Taip Čikagos Lietuvių Bendruomenės atstovai pristatys artėjantį Lietuvos Respublikos atkūrimo 100-metį.

„Reikėtų 100 vėliavų, tačiau tik iš 99 išeina sudėti trispalves. Kadangi 100-metis bus tik kitamet, tai mūsų simbolika labai teisinga – šiais metais Lietuva skaičiuoja dar tik 99 metines“, – sakė „Suktinio“ vadovė Giedrė Elekšytė-Knieža. Ji kartu su kitomis kolektyvo šokėjomis paskyrė nemažai laiko pasirėngimui. Jos pačios siuvo vėliavas. G. Elekšytė-Knieža pridūrė, kad gauti teisę eiti šioje „McDonald's Thanksgiving Parade“ eisenoje nėra taip paprasta. Reikia dalyvauti konkurse ir įtikinti komisiją, kad grupės pasirodymas demonstracijoje bus įdomus. Pavasarį pateikta „Suktinio“ idėja patiko eisenos organizatoriams ir lietuviai buvo pa-

kvieisti dalyvauti. „Kai nuslūgo džiaugsmas, kad esame pakviesti dalyvauti, teko pradėti rūpintis, iš kur

Pagrindinės vėliavų siuvėjos (iš k.): Daina Miežlaiškis, Miglė Gaigalas ir Giedrė Elekšytė-Knieža.

K. Miežlaiškio nuotr.

gauti pinigų. Mūsų projektą parėmė LR užsienio reikalų ministerija, JAV Lietuvių Bendruomenė, Lietuvių Fondas. Šiuo metu šokėjai repetuoja ir rengiasi parade Čikagos gyventojams ir svečiams pristatyti Lietuvą. Pirmą kartą Lietuva dalyvavo Čikagos Padėkos dienos eisenoje prieš dvejus metus. Tuomet jie pasirodė nešdami didžiules lėles-marionetes Bobą ir Diedą.

Būsimai eisenai pasirengusios: (iš k.) Miglė Gaigalas, Rasa Krupskis ir G. Elekšytė-Knieža.

K. Miežlaiškio nuotr.

Prie siuvimo mašinos D. Miežlaiškis praleido ne vieną vakarą.

G. Elekšytės-Kniežos nuotr.